

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป
การเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจังหวัดระยอง

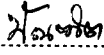
ชื่อและนามสกุล นายประเทือง คุรุทอรัญญ์

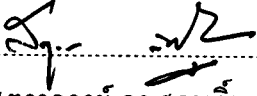
แขนงวิชา บริหารการศึกษา

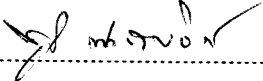
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สฤณีพงษ์ ลิ้มปิยะเชื้อย
2. อาจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร

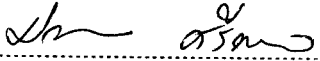
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สฤณีพงษ์ ลิ้มปิยะเชื้อย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล)

วันที่ 28 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้
 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง
ผู้วิจัย นายประเทือง คุรุขจรวิทย์ **ปริญญา**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุภชาติพงษ์ ลิ้มปิยะเชือวร (2) อาจารย์ ดร. ชูชาติ
 พ่วงสมจิตร **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และ (3) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามประเภทกรรมการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 155 คน ครูวิชาการ 155 คน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตรประมาณค่าโดยมีค่าความเที่ยง .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย ประสบการณ์การทำงานมาก มีการปฏิบัติงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (3) เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการมีทัศนคติว่าผู้บริหารมีการปฏิบัติตามบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (4) ผู้บริหารสถานศึกษา ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก มีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 (5) บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ บทบาทของผู้บริหาร การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ปฏิรูปการเรียนรู้

Thesis title: Roles of Administrators in Promoting Learning Management Based on the Learning Reform Concept in Basic Education Schools under Rayong Educational Service Area Office

Researcher: Mr. Prathueang Krutaran; **Degree:** Master of Education (Educational Administration) **Thesis advisors:** (1) Dr. Saritpong Limpisathian, Associate Professor; (2) Dr. Choochat Phuangsomjit; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The objectives of this research were to (2) study the roles of school directors in promoting learning management based on the learning reform concepts in basic education schools under the Office of Rayong Educational Service Area, (2) study the relationships between the roles of school directors and the result of the first external assessment on the school quality by the Office for National Education Standards and Quality Assessment, and (3) to compare the roles of these directors according to the directors' work experiences, positions (school director and the academic division head), and the school sizes in promoting learning management based on the learning reform concepts in basic education schools under the Office of Rayong Educational Service Area.

The sample of the study consisted of 155 school directors and 155 academic division heads of the same schools under the Office of Rayong Educational Service Area. The research instrument was a questionnaire developed by the researcher ($\alpha = .98$). Statistics for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA, Schaffer test and Correlation Coefficient.

Research findings were: (1) the overall as well as each aspect of roles of school directors in promoting learning management based on the learning reform concept were at the high level; (2) no significant differences were found among school directors with different work experiences; (3) Significant differences ($p \leq .05$) were found between the opinion of school directors and the academic division head on the school directors overall role; (4) highly significant differences ($p \leq .01$) were found among roles of the school directors in different school sizes; and (5) significant relationships were found between roles of the school directors in promoting learning management based on the learning reform concept and the result of the first external assessment on the school quality by the Office for National Education Standards and Quality Assessment.

Keywords: Roles of school director; Promoting of learning management; Learning reform concept

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ โดยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สฤษดิ์พงษ์ ลิ้มปิยะเชิฐียร ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดตลอดมาตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ผศ.ดร. วิสิษฐุ์ กิจปรีชา ดร. พิระ รัตนวิจิตร รศ.ธีรศักดิ์ อินทรมาตย์ ว่าที่ร้อยตรี คมพล สุวรรณบุญและดร.สุริสา บุญโชติศิริบุญ ที่กรุณาตรวจให้คำแนะนำในการทำแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1 และ ระยองเขต 2 ที่อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนและให้กำลังใจจากนายมนัส คุรุทอรัญ นางประทุม คุรุทอรัญ ผู้เป็นบิดา มารดา ซึ่งถือว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตาแต่ คุรุ - อาจารย์และผู้มีอุปการะทุกท่าน

ประเทือง คุรุทอรัญ

ตุลาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง.....	11
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการปฏิรูปการเรียนรู้.....	15
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	39
บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้.....	43
การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
ตอนที่ 1 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตาม แนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดระยอง.....	82
ตอนที่ 2 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	102
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองกับผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Simple correlation coefficient).....	104
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	106
สรุปการวิจัย.....	108
อภิปรายผล.....	110
ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก.....	124
ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเครื่องมือ.....	125
ข สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	127
ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	135
ง ค่าคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย.....	147
จ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.....	157
ประวัติผู้วิจัย.....	161

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงสัดส่วนจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง.....	73
ตารางที่ 3.2 แสดงสัดส่วนจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูวิชาการในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง.....	75
ตารางที่ 3.3 แสดงเกณฑ์การพิจารณาระดับความสัมพันธ์.....	79
ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ในภาพรวม.....	82
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากร ตามประสบการณ์และความถนัด.....	83
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี.....	84
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมในการ ใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้.....	86
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพ การเรียนการสอน.....	88
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม.....	89
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการพัฒนา วิชาชีพ.....	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนว ปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวม.....	93
ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนว ปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในภาพรวม.....	94
ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนว ปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวม.....	95
ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในภาพรวม.....	96
ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม ในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด.....	97
ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม ในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี.....	98
ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม ในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้.....	99
ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม ประสิทธิภาพการเรียนการสอน.....	100
ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม การนิเทศติดตาม.....	101
ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม การพัฒนาวชิชาชีพ.....	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาครูวิชาการ และขนาด ของโรงเรียน.....	103
ตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง กับผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.....	104

๓

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือประชากร คุณภาพของประชากรย่อมเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2547 อ้างในสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2549 : ไม่มีเลขหน้า) ความว่า "การศึกษามีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะมียศถาบรรดาศักดิ์และอยู่แห่งหนใด ในปัจจุบันองค์การระหว่างประเทศ องค์การพัฒนาต่าง ๆ หลายองค์การล้วนสนับสนุน Education for All การศึกษาเพื่อทุกคนและร่วมกันผลักดันให้การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ นอกจากนี้ ยังมีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพของการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิรูปการศึกษาในด้านต่าง ๆ ทั่วโลก." ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของคนไทยที่ยั่งยืน โดยกำหนดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการศึกษาต้องส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีโอกาสได้คิด ทำ ทบทวน พิสูจน์ผลแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง พึ่งพาตนเองได้และใช้ความรู้ในการสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งให้สามารถที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโลกปัจจุบันนี้ได้ อย่างมีคุณค่าต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ

คนไทยและสังคมไทยมีปัญหาหลายด้าน ซึ่งสาเหตุมาจากผลของการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตคนเก่งแต่ไม่สามารถแข่งขันกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ได้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาในเรื่องกระบวนการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่ง จาตุรนต์ ฉายแสง (2548 : 1) อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ได้กล่าวไว้ว่า ใน การเสริมสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้เติบโตเป็นคนดีมีความสุข และขีดความสามารถเทียบเท่ามาตรฐานสากล ไม่ว่าจะในการศึกษาระดับใดสามารถเป็นกำลังสำคัญรองรับการเจริญเติบโตของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาการพัฒนาคนให้เป็นคนดี เช่น ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลทำให้สังคมไม่มีความสุข

การแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับผู้เรียน ซึ่งคณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 5) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงและเงื่อนไขการรับรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนมีอิสรภาพโดยได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม โดยได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม ได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องแม่นยำด้วยความรู้สึกที่ดึงมาเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติต่อตนเอง คิดอย่างมีระบบและมีวิจารณ์ญาณ อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข เรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 1) กล่าวว่าหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนคือ ครูต้องปฏิบัติในบทบาทของตนเอง ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ทั้งจิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรมในการดำรงชีวิต ซึ่ง อมรวิทย์ นาคทรพรพ (2544 : คำนำ) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ว่าช่วยให้เด็กไทยมีชีวิตการเรียนรู้ที่ดี เพื่อให้เขาเป็นคนเก่ง คนเก่งที่จะช่วยรักษาประเทศชาติให้มีความสงบสุขมั่นคงต่อไปในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นสำคัญโดยมีการปฏิรูปส่วนต่าง ๆ ทั้งด้านครูและบุคลากรการบริหารจัดการ เพื่อให้ระบบการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จได้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ดีแล้วย่อมส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปการเรียนรู้ การดำเนินงานตามแนวทางจะครบถ้วนสมบูรณ์ต้องปฏิบัติได้ทั้ง 3 มิติ คือ องค์ประกอบหลัก ยุทธศาสตร์ การดำเนินงานและปัจจัยสร้างเสริมการเรียนรู้ ซึ่ง จำเริญ จิตรหลัก (2544 : 23 - 24) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาว่าอยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่นั่นคือการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้กรมวิชาการ (2544 : 9) ที่ได้ให้ความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ว่าเป็นการเปลี่ยนความคิดของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญแก่หลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้และการเรียนรู้ในชุมชน การดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ถือเป็นหลักสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2543 : ก) หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูปการเรียนรู้หรือผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด จึงมีภารกิจที่กฎหมายต้องรับรอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยถือปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง มีโรงเรียนในระดับชั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 225 โรงเรียน โดยแยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยในปีงบประมาณ 2549 ถึงจะมีการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นไปตามบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองแล้ว การดำเนินงานในเรื่องของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นยังพบปัญหาอุปสรรคพอประมวลได้ดังนี้ 1) การขาดแคลนบุคลากร ซึ่งถือเป็นปัญหาอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก 2) การจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอ เป็นปัญหาในการบริหารจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลางมากที่สุด 3) ครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากงบประมาณจำกัด 4) ทิศทางในการดำเนินงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง มีการปรับเปลี่ยนค่อนข้างบ่อย ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง อันสาเหตุมาจากปัจจัยสนับสนุน 5) สถานศึกษามีภารกิจงานธุรการค่อนข้างมาก โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่ขาดแคลนบุคลากร 6) การจัดระบบเครือข่ายสถานศึกษายังไม่มีระเบียบไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนรับรอง 7) ขาดระบบการติดตาม เสนอแนะ ตรวจสอบและรายงานที่ต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษายังมีการส่งเสริม สนับสนุนไม่เต็มที่ หรืออาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนตามแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ว่ามีการส่งเสริมสนับสนุนเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง

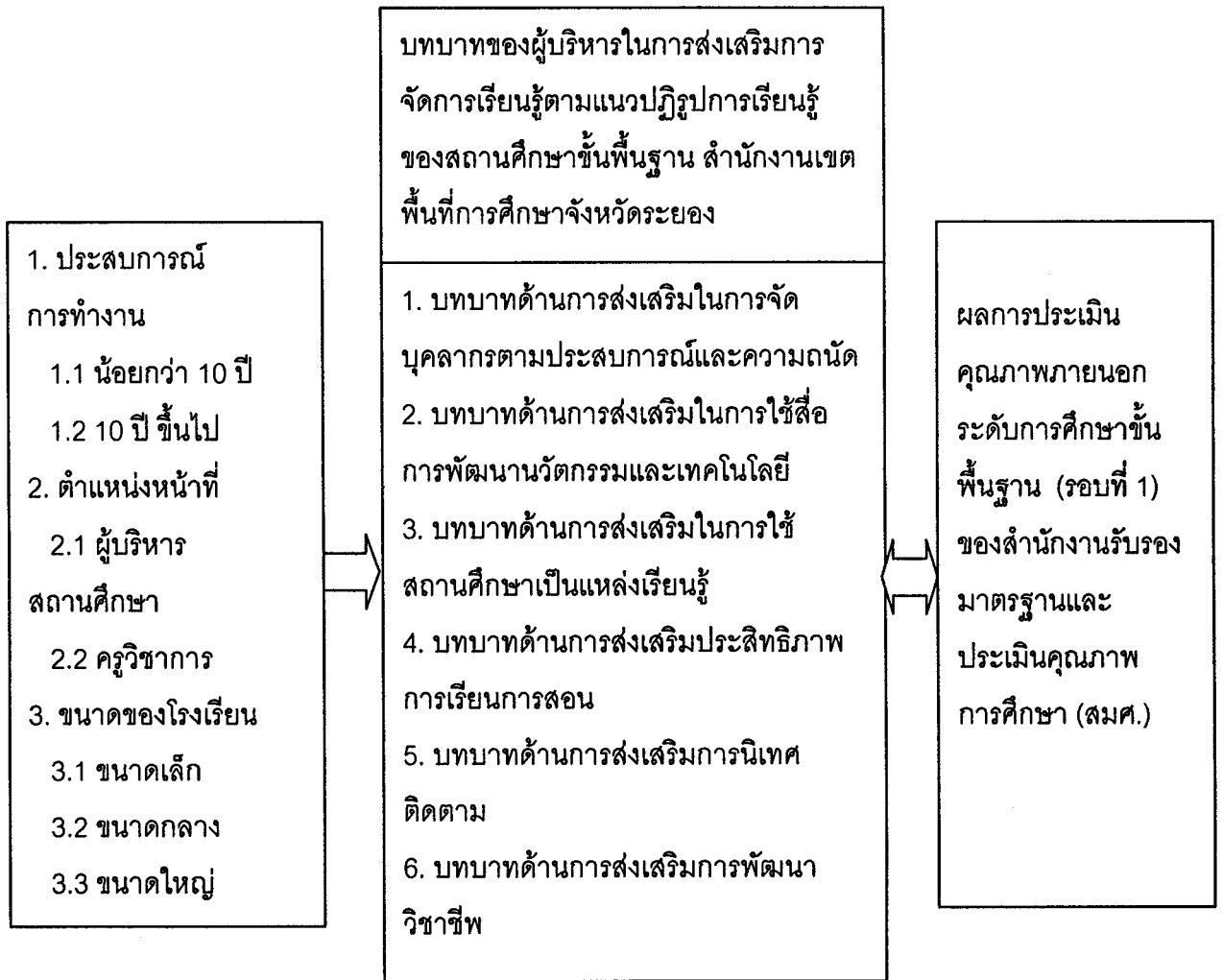
2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2.3 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสงบ ลักษณะ (2544, www.emise.moe.go.th) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 51) กรมวิชาการ (2544 : 5) นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์ และคณะ (2545 : 48 - 53) และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อ้างใน นพ วิทย์พัฒน์. 2548 : 239-240) นำมาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ 6 บทบาท ได้แก่ 1) บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด 2) บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ 4) บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน 5) บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม 6) บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ ดังภาพที่ 1.1

3.2 ตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยเลือกประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่จากแนวคิดของเชลเดน (Shelden. 1971 : 146) และขนาดของโรงเรียนได้ศึกษาจากแนวคิดของเบรเกธ (พนาลัย อยู่สำราญ. 2535 : 28 ; อ้างใน Bregeth. 1971 ซ 6293-A) ซึ่งได้กรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

4.1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองกับผลการประเมิน

คุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีความสัมพันธ์กัน

4.2 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างกัน

4.3 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่ง หน้าที่มีความแตกต่างกัน

4.4 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดของ โรงเรียนมีความแตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาด้านนี้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของ ผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ แบ่งเป็น 6 ด้านคือ บทบาท ด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด บทบาทด้านการส่งเสริมใน การใช้สื่อการพัฒนาวัตกรรมและเทคโนโลยี บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็น แหล่งเรียนรู้บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน บทบาทด้านการส่งเสริมการ นิเทศติดตามบทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ

5.2 ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดระยอง รวมทั้งสิ้น 510 คน จากจำนวน 255 โรงเรียน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

5.3.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1) ประสบการณ์การทำงาน

(1) น้อยกว่า 10 ปี

(2) 10 ปี ขึ้นไป

2) ตำแหน่งหน้าที่

(1) ผู้บริหารสถานศึกษา

(2) ครูวิชาการ

3) ขนาดของโรงเรียนแบ่งเป็น 3 ขนาด

(1) โรงเรียนขนาดเล็ก

(2) โรงเรียนขนาดกลาง

(3) โรงเรียนขนาดใหญ่

5.3.2 ตัวแปรตาม แบ่งเป็นดังนี้

- 1) บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง 6 ด้าน
- 2) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ ในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง

6.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาในด้านของการให้การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และมีการกำกับติดตามประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

6.2.1 บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านของการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรภายในสถานศึกษา ให้ตรงกับประสบการณ์ในการทำงาน และความถนัดในการทำงาน โดยพิจารณาจากข้อมูลตามวิชาเอกที่จบการศึกษา ข้อมูลในด้านของความถนัดแต่ละบุคคล การปฏิบัติหน้าที่การสอนด้วยความตั้งใจ

6.2.2 บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี หมายถึง การดูแลสนับสนุนให้มีสื่อสำหรับการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีคุณภาพ มีความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการในการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูมีแนวคิดใหม่ วิธีการใหม่ ความรู้ใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ได้ผ่านกระบวนการทดลอง วิจัยหรือพัฒนามาเป็นสำคัญ อย่างมีขั้นตอน และเป็นระบบจนเป็นที่ยอมรับ ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ แล้วจะ

ช่วยทำให้ผู้เรียน ผู้สอนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเกิดการเรียนรู้ไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

6.2.3 บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดและส่งเสริมให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

6.2.4 บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน หมายถึง การดูแลส่งเสริมให้ครูอาจารย์สามารถให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับสภาพปัญหา สภาพร่างกาย สติปัญญาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม โดยจัดให้มีจำนวน ผู้เรียนของแต่ละห้องเรียนไม่มากเกินไปกว่าครูจะดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

6.2.5 บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม หมายถึง การติดตามการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ และผลที่เกิดขึ้นโดยสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขปรับปรุง พัฒนาครู อาจารย์ พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผลเพิ่มเติม

6.2.6 บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง การดูแลส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้รับการพัฒนาด้านวิชาชีพ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาในด้านของคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ

6.3 ประสพการณ์การทำงาน ได้แก่

6.3.1 ประสพการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี หมายถึง ระยะเวลาการเริ่มต้นในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาจนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม

6.3.2 ประสพการณ์การทำงานมาก 10 ปีขึ้นไป หมายถึง ระยะเวลาการเริ่มต้นในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา จนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม

6.4 ตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่

6.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ รวมทั้งผู้รักษาการในตำแหน่งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาของจังหวัดระยอง

6.4.2 ครูวิชาการ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ และในโรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนและทำหน้าที่หัวหน้างานวิชาการตามคำสั่งโรงเรียน

6.5 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง โดยกำหนดจากจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มี 3 ขนาด ได้แก่

6.5.1 ขนาดเล็ก คือ สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ไม่เกิน 120 คน

6.5.2 ขนาดกลาง คือ สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121-300 คน

6.5.3 ขนาดใหญ่ คือ สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

6.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 และเขต 2

6.7 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหมายถึง สรุปผลการประเมินใน 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอนและด้านผู้บริหารรวม 14 มาตรฐาน ในแต่ละมาตรฐานจะระบุถึงวิธีดำเนินการ ผลการประเมิน จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง สังเกตกิจกรรมการเรียนการสอน สังเกตพฤติกรรมนักเรียนและสังเกตสภาพจริงของโรงเรียน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิด หลักการ โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัยโดยนำเสนอตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 และเขต 2
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการปฏิรูปการเรียนรู้
  - 2.1 ความจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้
  - 2.2 ความหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้
  - 2.3 หลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้
  - 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 3.1 ความหมายของบทบาท
  - 3.2 ความหมายของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา
4. บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้
  - 4.1 บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด
  - 4.2 บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี
  - 4.3 บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้
  - 4.4 บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน
  - 4.5 บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม
  - 4.6 บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ
5. การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง

สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ดูแลการจัดการศึกษาในเขตอำเภอ เมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง และกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา โดยมี ผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐาน

ผลการดำเนินงาน

ประชากรในวัยเรียนได้รับความเสมอภาค ในการเข้ารับบริการการศึกษาขั้น พื้นฐานอย่างทั่วถึง ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งได้ ดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ดังนี้

1. การรับนักเรียนปีการศึกษา 2549 สามารถจัดการศึกษาให้กับประชากรวัย เรียน

2. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยสถานประกอบการ

3. ดำเนินงานถ่ายโอนการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. โครงการจักรยานยิ้มเรียน

5. ทุนนักเรียน

6. การส่งเสริมและสนับสนุนการมีงานทำให้มีรายได้ระหว่างเรียน

7. โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนภายในประเทศ

8. การสร้างความเข้าใจในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดตั้ง

งบประมาณของสถานศึกษา

9. การจัดทำต้นทุนผลผลิต

10. สนับสนุน ส่งเสริมการแข่งขันกีฬานักเรียนของสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 เร่งปฏิรูปการศึกษา บุคลากรและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการดำเนินงาน

ครูและบุคลากรในสังกัด มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูปการศึกษา จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลให้คุณภาพของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งในปีงบประมาณที่ผ่านมาได้ดำเนินงาน / โครงการให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนาการเรียนการสอน
3. การพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา
4. โครงการส่งเสริมรักการอ่าน
5. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
6. โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
7. โครงการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน
8. โครงการจัดงานมหกรรมทางวิชาการ

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ วิจัยและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ผลการดำเนินงาน

ครูและบุคลากรในสังกัด มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ วิจัย และนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งผลให้คุณภาพของนักเรียนสูงขึ้น ซึ่งในปีงบประมาณที่ผ่านมาได้ดำเนินงาน / โครงการ ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ ดังนี้

1. จัดทำและพัฒนาระบบการจัดการให้บริการข้อมูลทางการศึกษา
2. การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

3. การขยายผลการดำเนินงานโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน
4. การฝึกอบรมแกนนำลูกเสือและเยาวชน เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. การอบรมค่ายผู้นำเยาวชนด้านภยยาเสพติด
6. การส่งหนังสือราชการด้วยระบบ e-filing
7. การประชุมเสวนายุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก
8. การบริหารจัดการองค์ความรู้ (Knowledge management center)

กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการรวานเสริมสร้างเด็กให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการดำเนินงาน

ครูและบุคลากรในสังกัด มีความรู้ความเข้าใจและร่วมมือกันในการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตรงตามการพัฒนาการทางสมอง ซึ่งในปีงบประมาณที่ผ่านมาได้ดำเนินงาน / โครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ คือ การจัดการรวานเสริมสร้างเด็ก

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 มีพื้นที่รับผิดชอบ 2 อำเภอ คือ อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และกิ่งอำเภอเขาชะเมา โดยจะต้องกำกับดูแลสถานศึกษา บุคลากรในสังกัด โดยมีขอข่วยความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ได้ดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพ ปัญหาของหน่วยงานเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา ปีงบประมาณ 2550 โดยดำเนินการพบว่าจุดแข็ง จุดอ่อนและโอกาส ปรากฏดังนี้

จุดแข็ง

1. บุคลากรแต่ละงานมีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
2. บุคลากรมีความสามารถพร้อมที่จะเรียนรู้และให้บริการ
3. ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพโดยการอบรมสัมมนาศึกษา

ดูงาน

4. โรงเรียนมีการพัฒนาการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ICT ด้าน e-filing
5. มีการสร้างเครือข่าย ICT ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษา
6. มีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. มีการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก
8. มีการจัดการบริหารรูปแบบเครือข่ายการศึกษา
9. มีโรงเรียนในฝัน 3 โรงเรียน ประจำอยู่ทุกอำเภอ
10. มีการบริหารโรงเรียนพี่ช่วยโรงเรียนน้อง

จุดอ่อน

1. อัตราการเข้าชั้น 331 คน คิดเป็นร้อยละ 0.99
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ GAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (46.92) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (45.34) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (37.98)

3. ขาดแคลนคอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียนรู้การสอน จำนวน 4,471 เครื่อง
(เกณฑ์นักเรียน 5 คน : 1 คน)

4. ครูไม่เพียงพอกับนักเรียน (มีอัตรากำลังต่ำกว่าเกณฑ์)

โอกาส

1. ชุมชน / องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ
2. มีแหล่งการเรียนรู้มาก เช่น โรงงานต่าง ๆ การประกอบอาชีพบางอาชีพ แหล่ง

ท่องเที่ยว

3. เป็นเมืองเศรษฐกิจ ท่องเที่ยว อุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

อุปสรรค

1. ประชาชนมีการเคลื่อนย้ายครัวเรือนบ่อย
2. รายได้ประชาชนรับจ้างต่ำ ไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนการศึกษา
3. การคมนาคมของสถานศึกษาบางแห่งไม่สะดวก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2550 ให้สอดคล้องกับนโยบาย กล ยุทธ์ และมาตรการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการตามสภาพเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งแนวทางการดำเนินงานให้ส่งผลต่อการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดยมีผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้าง ความตระหนัก สำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐาน

1. ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมคุณธรรมนำความรู้
2. การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างได้
3. ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนและค่ายคุณธรรมโดยเน้นลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด

ผู้นำเพื่อประโยชน์และค่ายคุณธรรม

กลยุทธ์ที่ 2 ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่าง กว้างขวางและทั่วถึง

1. ให้เด็กและเยาวชนในวัยการศึกษาภาคบังคับได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง
2. รณรงค์การเรียนต่อ ม. ปลาย

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพตาม (และ) มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

1. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สูงขึ้น
2. การแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียน

3. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ

4. พัฒนาครูสู่มืออาชีพ

5. การแก้ไขปัญหาสถานศึกษาขนาดเล็ก

กลยุทธ์ที่ 4 การกระจายอำนาจไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา

1. สพท. เข้มแข็ง

2. ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา ประเภทที่ 1

3. การช่วยเหลือสถานศึกษา ประเภทที่ 2 ให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนภาคเอกชน ท้องถิ่นใน
การจัดการศึกษา

1. เพิ่มความเข้มแข็งให้องค์คณะบุคคล

2. ส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่องค์กรนักเรียน

3. การร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่น

4. วางระบบการดูแลช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพ

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการปฏิรูปการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติมีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะมีประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สาระที่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ปรากฏอยู่หลายหมวด หลายมาตรา เช่น หมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการให้ยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ต้องจัดให้ทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมวด 3 ระบบการศึกษา การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย หมวดที่เป็นหัวใจคือหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษาซึ่งว่าด้วยหลักการ สาระและกระบวนการเรียนรู้ ส่วนหมวด 5 การบริหารและการจัด

การศึกษา หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา หมวด 7 ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แต่ละหมวดเป็นองค์ประกอบและปัจจัยเกื้อหนุนในกระบวนการจัดการศึกษา เป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เป็นจุดปรับเปลี่ยนที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 หมวด 11 มาตรา ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการซึ่งหมวดนี้มีสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ดังนี้

“มาตรา 6 ลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 เป้าหมายกระบวนการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 8 การจัดการศึกษา เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 :3)

ทั้ง 3 มาตราสรุปความได้ว่า การเรียนรู้ที่สร้างให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมีจิตสำนึกที่ดีในระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค ภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา สาระของหมวดนี้ครอบคลุมหลักสาระและกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทางการมีส่วนร่วมสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดของหมวดนี้เริ่มตั้งแต่มาตรา 22 ถึงมาตรา 30 มีสาระสำคัญ 9 มาตรา ดังนี้

“มาตรา 22 หลักการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 สาระการเรียนรู้ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ตลอดจนประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย การเมืองและการปกครอง ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งเรื่องการจัดการด้านคณิตศาสตร์ด้านภาษา การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การใช้และการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้

มาตรา 24 กระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่

มาตรา 25 บทบาทรัฐในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยการส่งเสริมการดำเนินงาน และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 การประเมินผลการเรียนรู้ พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กันไปตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาและให้นำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

มาตรา 27 และ 28 การพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

มาตรา 29 บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น จัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้ง หาวิธีการแลกเปลี่ยนการพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นบทบัญญัติที่ให้ทิศทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ชัดเจน แม้ว่าการปฏิรูปการเรียนรู้ของชาติเป็นงานที่ยาก แต่เป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ที่มุ่งสัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ทุกส่วนของสังคมไม่ว่าฝ่ายนโยบาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร ชุมชน ต้องมีความเข้าใจตรงกันและเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปครั้งนี้ โดยมุ่งหวังที่จะได้เห็นคนไทยที่พึงประสงค์เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีความสุข” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 6-8)

ทั้ง 9 มาตราสรุปความได้ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการตามความเหมาะสม การอยู่ร่วมกันในสังคม รู้เรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย การเมืองและการปกครอง ความรู้เรื่องทักษะ ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การจัดการด้านคณิตศาสตร์ การรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยโดยนำไปประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ต้องจัดเนื้อหาสาระให้มีความสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำวิจัยในชั้นเรียน โดยเจตนารมณ์ที่จะเห็นนักเรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข

2.1 ความจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้

คนไทยและสังคมไทยมีปัญหามากมาย สาเหตุหนึ่งของปัญหาดังกล่าวเกิดจากผลของการจัดการศึกษา ที่มุ่งผลิตคนเก่งแต่ไม่สามารถแข่งขันกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจ

ยุคโลกาภิวัตน์ได้ ปัญหาในการพัฒนาคนให้เป็นคนดี ที่ถูกชักจูงไปตามกระแสวัตถุนิยม พฤติกรรมการบริโภค ตลอดทั้งปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมทำให้สังคมไม่มีความสุขการ แก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาซึ่ง อมรวิชัย นาคทรัพย์ (2544 : คำนำ) กล่าวไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษาช่วยให้เด็กไทยมีชีวิตการเรียนรู้ที่ดี เพื่อให้เขาเป็นคนเก่ง คนเก่งที่จะช่วยรักษาประเทศชาติในอนาคตสืบต่อไป จึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นที่การ ปฏิรูปการเรียนรู้เป็นสำคัญและมีการปฏิรูปส่วนต่าง ๆ ทั้งด้านครูและบุคลากร การบริหารจัดการ เพื่อให้ระบบการจัดการศึกษาเชื่อมต่อการปฏิรูปการเรียนรู้

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่วิกฤต ความผันผวนทางการเมือง ความ ผุพังของวัฒนธรรมและศีลธรรม ความพ่ายแพ้ในสนามแข่งขันที่ต้องวัดกันด้วยคุณภาพและ สมรรถนะ (Competency) คนไทยและสังคมไทยตื่นตัวที่จะติดตามการเปลี่ยนแปลงทั้งทางบก และทางลพ ตราบใดที่คนส่วนใหญ่ของประเทศยังยากจน ขาดสิทธิและโอกาสในการพัฒนา ตนเอง ครอบครัวและการประกอบอาชีพ การเรียกร้องให้มีการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาจึง มีมากขึ้นตามลำดับ และเร่งรีบให้เกิดการปฏิรูปโดยเร็ว

รัฐได้ทุ่มเทงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมี คุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชนได้แสดงความมุ่งมั่นในการปรับปรุง การศึกษาทุกด้านให้สามารถตอบสนองความต้องการของชีวิตและสังคมและก้าวทันต่อ ความก้าวหน้าของสังคมโลก แต่สภาพปัจจุบันการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนยังไม่บรรลุ เป้าหมายที่พึงประสงค์ จึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะอนุกรรมการการปฏิรูป การเรียนรู้ สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2543 : 4 – 6) ได้กล่าวถึงความจำเป็น ที่ต้องปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อคนไทยทั้งชาติ ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังนี้

1. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทย

การปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ จะช่วยพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่มี ความรู้คู่คุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งทั้งหลาย รู้จักควบคุมตนเอง ให้อยู่ในครรลองแห่งความดีงาม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับความ คิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎกติกาของสังคม มีความขยัน ซื่อสัตย์และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความสามารถในการใช้ศักยภาพของสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน คือ ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์แบบวิทยาศาสตร์ คิด เป็นระบบ สามารถใช้สติปัญญาอย่างเฉลียวฉลาดลึกซึ้งเพื่อเรียนรู้ให้บรรลุความจริง ความดี ความงามของสรรพสิ่งเป็นคนที่มีความสุขกายและจิตดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ บุคลิกภาพร่าเริง

แจ่มใส จิตใจอ่อนโยนและเกื้อกูล มนุษย์สัมพันธ์ดี กล้าเผชิญกับปัญหาและมีความสามารถ แก้ปัญหาได้ ดำรงชีวิตอย่างอิสระ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความเข้มแข็งของสังคมไทย

เมื่อคนของสังคมไทยได้รับการพัฒนาให้เกิดความตระหนักและจิตสำนึก ร่วมกันในการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหาร่วมกัน คนในสังคมพร้อมที่จะมีส่วนร่วมกันคิด วางแผน ทำงานร่วมกันอย่างไม่เห็นแก่ตัว มีการบริหารจัดการที่ถูกต้อง ลดความขัดแย้ง ทุกคน รับผิดชอบร่วมกัน

3. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคโลกาภิวัตน์

การจัดการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับโลกยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุค อิเล็กทรอนิกส์ และใยแก้วนำแสงที่วิทยาการเจริญรุดหน้า ความรู้และสรรพวิทยา การเดินทางไปถึงที่ต่าง ๆ ด้วยความรวดเร็ว ข้อมูลและสาระความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนทุกวัยจึงต้องมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่รอบตัวทั้งจากบุคคล วัตถุและธรรมชาติ

4. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และสังคมไทย

การปฏิรูปการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นการเปิดแนวทางใหม่ ๆ ให้แก่ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีอิสระในการอบรมเลี้ยงดู ให้ การศึกษา จัดหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น การลดทอนกรอบกฎระเบียบคำสั่งของส่วนกลางลง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ เช่น การจัดชั้นเรียนและตารางเรียนที่ยืดหยุ่นและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การลดภาระงานที่ไม่ เกี่ยวข้องเพื่อให้ครูมีเวลาสำหรับค้นคิดเพื่อวางแผนเตรียมการจัดการเรียนรู้ การสร้างบทเรียน การออกแบบแผนการเรียนที่ครอบคลุม ชุมชน สถานศึกษาได้ร่วมกันคิดและเกื้อหนุนกันและกัน เป็นต้น

มีการเรียกร้องจากผู้เรียน ผู้ปกครองให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของ โรงเรียนโดยเฉพาะเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่จะให้ผู้เรียนเรียน อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ได้พัฒนาสมอง การคิดและสติปัญญาอย่าง เต็มศักยภาพ ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ หากครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิรูปการเรียนรู้

ของตนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แล้วเราจะมีโรงเรียนดี ๆ ครูดี ๆ ที่มีคุณภาพทัดเทียมกันเกิดขึ้น

5. ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย

ปฏิรูปการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเป็นภารกิจที่มีกฎหมายรับรอง ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องถือปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตาม เจตนารมณ์ของกฎหมาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไม่ใช่ นโยบายเหมือนแผนงานที่ใครจะทำก็ได้ไม่ทำก็ได้หรือเปลี่ยนแปลงได้ตามใจชอบของบุคคลใด บุคคลหนึ่งเหมือนอดีตที่ผ่านมา ด้วยความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องทบทวนบทบาทของตนเองว่า การจัดการเรียนรู้ที่ตนดำเนินการอยู่มีคุณภาพ ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและสังคมโลกปัจจุบันมากน้อยเพียงใด ภายหลังการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้

2.2 ความหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ การปฏิรูปการเรียนรู้ มีความหมายความหมายแตกต่างกันไป มีบุคคล นักวิชาการและหน่วยงานได้ให้ความหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ (2542 : ไม่มีเลขหน้า : อ้างในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2523 ง : 13) ทรงให้ความหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้ว่า หมายถึง การค้นพบ ทดลองให้ได้ผลและสาธิตให้เห็น ซึ่งการจัดการการเรียนรู้แบบองค์รวม ให้โอกาสได้ฝึกกระบวนการคิด การวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงสำหรับ ประเวศ วะสี (อ้างในอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 3) ได้ให้ความหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ว่าการปฏิรูปการเรียนรู้คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้(2543 : 29) ได้กล่าวไว้ว่าการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การวางแผนคิดพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ 5 ประการคือ

1. แก่นแท้ของการเรียนการสอน คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่ง ทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต
3. ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้
4. ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีด้วยการสัมผัสและสัมพันธ์
5. สาระที่สมมูลเกิดจากการเรียนรู้คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถและความดี

วิจัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542 : 240) ได้กล่าวถึง ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ว่า หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่นำวิธี การสอนหรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาเลือกใช้อย่างมีการสลับปรับเปลี่ยนให้ผู้เรียนมีความสนใจเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและเกิดการเรียนรู้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ เทอดศักดิ์

เดชคง (2542 : 62-65) ที่กล่าวถึง ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนที่เน้นผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง จะเป็นแนวทางให้เยาวชนของชาติสามารถสะสมองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนที่พึงปรารถนาในอนาคตควรเป็น ผู้เรียนที่มีทักษะการคิดระดับสูง ทั้งนี้เพราะทักษะการคิดเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้และสามารถที่จะนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในการดำรงชีวิตได้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องให้ผู้เรียนตัดสินใจเองสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท ปรวาลพฤกษ์ (2543 : 1) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องให้ ผู้เรียนกำหนดเอง ตัดสินใจเองว่าเขาจะไปทางไหน ไปอย่างไรและกระบวนการทั้งหลายที่สำคัญที่สุดคือ ผู้เรียนต้องรู้จักการจัดเงื่อนไขของการเรียนรู้ (condition of learning) การเรียนรู้แบบหนึ่งก็ต้องการเงื่อนไขแบบหนึ่ง ดังนั้นครูจึงมีหน้าที่จัดเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้และเป็นไปตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนเป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 ง : 9) ได้กล่าวสนับสนุนความหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้ว่า หมายถึง การจัดการเรียนรู้ โดยประกอบด้วย การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของการ

เรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ
ประเภทต่าง ๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ
บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ส่วนความหมายของคำว่า การจัดการเรียนรู้ จะมีความหมายที่กว้างกว่าการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งกรมวิชาการและคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ใน
คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 5) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าเป็น
การจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงและเงื่อนไขกับรับรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนมีอิสรภาพได้รับการ
ส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์
สังคม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม ได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด
ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องแม่นยำ ด้วยความรู้สึที่ดีงาม อันเป็นการสร้าง
บุคลิกภาพที่ดีงาม เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง คิดอย่างมีระบบและมี
วิจารณญาณ อยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การปฏิรูปการเรียนรู้หมายถึง การ
จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม
ศักยภาพ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดย
คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการและ
ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีคุณลักษณะที่
พึงประสงค์คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุขตามแนวของพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2.3 หลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 32 – 34) ได้เสนอแนวทางสำคัญๆ
ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

2.3.1 สมองของมนุษย์มีศักยภาพการเรียนรู้สูงสุด

สมองของมนุษย์ประกอบด้วยเซลล์สมองประมาณหนึ่งแสนล้านเซลล์
โดยธรรมชาติสมองมีที่จะเรียนรู้ตั้งแต่เกิด มีความต้องการที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนรู้อะไรให้บรรลุ
ก็ได้ มนุษย์ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติและทุกอย่างรอบตัว

2.3.2 ความหลากหลายของสติปัญญา

ความสามารถของแต่ละคนมีความแตกต่างกันและมีรูปแบบการพัฒนาเฉพาะของแต่ละคน สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาเสริมความสามารถให้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดซึ่ง การ์ดเนอร์ (Gardner. 1999 ; อ้างในวิชัย วงษ์ใหญ่. 2543 : 20) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายสติปัญญาของคนที่เรียกว่า พหุปัญญาและได้จำแนกตามความสามารถของคนไว้ 10 ประเภท คือ 1) ด้านภาษา 2) ตรรกและคณิตศาสตร์ 3) ศิลปะและมิติสัมพันธ์ 4) การรอบรู้ธรรมชาติ 5) ดนตรี 6) ด้านการเคลื่อนไหวกาย 7) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 8) ด้านการรู้จักตนเอง 9) ด้านจิตวิญญาณและ 10) ด้านจิตนิยม การจัดการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.3.3 การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้มีดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่าง ๆ

2. ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

3. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการจัดสิ่งเร้าให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรมและประเมินผล

นอกจากแนวทางดังกล่าวข้างต้น การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหน่วยงานและบุคคลได้เสนอแนวทางเพิ่มเติมไว้ดังนี้

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน 2544 : 28) ได้เสนอมาตรฐานด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ไว้ในมาตรฐานที่ 18 คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมี 9 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติผู้เรียน

2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า สังเกตรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ คิด อย่างหลากหลาย สร้างสรรค์และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 22 – 27) ได้กล่าวถึงประชาคมการเรียนรู้ว่ามีขอบข่ายครอบคลุมบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา ภายในสถานศึกษานอกจากครูและผู้บริหาร ยังมีบุคลากรที่สนับสนุนการเรียนการสอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอบเขตของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้จะต้องมีบทบาทร่วมกันได้แก่

1. สำรวจความต้องการ

การสำรวจความต้องการ ควรศึกษาธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนโดยการซักถาม สังเกต สัมภาษณ์หรือทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อสร้างหรือกระตุ้นความสนใจ สำรวจความสนใจและพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 เป็นแนวสำหรับการดำเนินการ

2. การเตรียมการ

ครูต้องเตรียมศึกษาสาระเนื้อหาวิชาในหลักสูตรและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าหลักสูตรต้องการอะไร แค่นั้น มีจุดประสงค์ของการเรียนรู้อย่างไรและทำไมจึงต้องการอย่างนั้นเพื่อการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันและหากเป็นไปได้ควรเชื่อมโยงและบูรณาการสาระการเรียนรู้แต่ละวิชาที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน

เพื่อจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้มากที่สุด แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาตรี สำราญ (2542 : 16) ที่กล่าวถึงบทบาทของครู ที่จะต้องเป็นนักการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาวิธีการเรียนรู้เพื่อเป้าหมายให้เป็นบุคคลผู้สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และตระหนักถึงความสำเร็จของการเรียนรู้ ครูจะต้องเป็นนักสร้างสถานการณ์และสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้นมานั้น จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูจะต้องวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มหรือแต่ละคน ก่อนว่ามีลีลาการเรียนรู้อย่างไร แล้วมาสร้างสถานการณ์ให้สอดคล้องกับลีลาการเรียนรู้และเรื่องราวที่ผู้เรียนสนใจ

3. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นนี้ครูควรใช้ประเด็นคำถามสถานการณ์หรือกิจกรรมที่กระตุ้นหรือท้าทายผู้เรียนเกิดความสงสัยใคร่รู้ ครูควรเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณคือเพื่อนที่ช่วยเหลือเขาได้ในทุกเรื่อง ครูต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้ความถนัด ความสนใจ ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นจุดกระตุ้นศักยภาพของแต่ละบุคคล และดึงดูดให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและเต็มใจ

3.2 ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มุ่งจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต โดยใช้สื่อที่หลากหลายในลักษณะขององค์รวมที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียนคำนึงถึงการใช้สมองทุกส่วน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทั้งสมาชิกภายในกลุ่มและสมาชิกระหว่างกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ การเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องจำกัดตัวอยู่ในพื้นที่ห้องเรียน สี่เหลี่ยมในอาคารที่เป็นที่เรียนเสมอไป เพราะจะเป็นการทำให้ผู้เรียนรู้สึกเครียดกับบรรยากาศพยายามเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน ผู้เรียนจะได้เคลื่อนไหวอย่างสนุกสนานและเรียนรู้ไปพร้อมกัน การจัดการเรียนรู้ที่ต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ซึ่งไม่ต้องมานั่งท่องจำตำราเหมือนก่อนเพราะก่อนหน้านี้ใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก ปัจจุบันเน้นคนและสถานการณ์จริงเป็นหลัก

3.3 ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลงานหรือองค์ความรู้ที่สรุปได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้สังเกตและให้ข้อมูล

ย้อนกลับเพื่อให้องค์ความรู้ที่ได้รับชัดเจนเป็นการเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการค้นหาความรู้ต่อไป

2.3.4 การประเมินผล

การประเมินผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นเป็นการประเมินซึ่งมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญโดยครูจะต้องศึกษามาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และการทดสอบเพื่อพัฒนาและค้นหาศักยภาพ จุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียน และตรวจสอบว่า การเรียนรู้ได้พัฒนา ผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ผลการเรียนของผู้เรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูด้วย ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกละทักษะการแสดงออกทุกด้าน และประเมินตามสภาพจริง ซึ่งในการประเมินผลสามารถประเมินระหว่างการเรียนการสอน และประเมินสรุปรวม โดยมีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน
2. พิจารณาขอบเขตเกณฑ์วิธีการและสิ่งที่จะประเมิน เช่น ประเมินพัฒนาการด้านศิลปะ การดนตรี คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการของบุคลิกภาพหรือขอบเขตที่ประเมิน เช่น ด้านความรู้ ทักษะความรู้สึกละคุณลักษณะ เป็นต้น
3. พิจารณากำหนดองค์ประกอบและผู้ประเมินว่ามีใครบ้างที่จะเป็นผู้ประเมิน เช่น ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง ชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น
4. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินหลากหลาย เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเกณฑ์ในการประเมิน เช่น การทดสอบ การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น
5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างผู้เรียนทำกิจกรรม ระหว่างการทำงานกลุ่มหรือโครงการวันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เหตุการณ์หรืองานพิเศษ เป็นต้น
6. วิเคราะห์ผลและการจัดการข้อมูลการประเมิน รายการกระบวนการ แฟ้มสะสมงาน การบันทึกข้อมูล เป็นต้น

7. สรุปผลการประเมิน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ในกรณีที่เป็นการประเมินสรุปรวมเพื่อ พิจารณาตัดสินการเลื่อนชั้น โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดให้นำผลการประเมินระหว่าง เรียนมาประกอบการพิจารณาด้วย

2.3.5 การสรุปและนำไปประยุกต์ใช้

เป็นขั้นตอนผลึกของการเรียนรู้รายบุคคล กล่าวคือ ผู้เรียนแต่ละคนจะเกิด การมองสิ่งต่าง ๆ เป็นองค์รวม มองอย่างเชื่อมโยงหยั่งรู้ เกิดการค้นพบตัวเองว่ามีความสามารถ มีจุดเด่นจุดด้อยทางด้านใด ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากที่เขาได้ผ่านกิจกรรม การเรียนรู้และการแสดงออกตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งพิจารณาได้จากการหาข้อสรุป จากบทเรียน โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะเพิ่มเติม การแลกเปลี่ยนวิธีการเรียน การสะท้อนความคิดการ แสดงผลงาน การจัดนิทรรศการ การแสดงออกในลักษณะละคร การนำข้อค้นพบ การปรับปรุง ตนเองของผู้เรียน เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพ การเข้ากับคนอื่นได้ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นใน สถานการณ์ต่าง ๆ การเคารพสิทธิผู้อื่นที่จะเกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนและการดำรงชีวิต ประจำวัน เป็นต้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 30 – 30) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยการจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนให้เจริญเติบโตตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะดังนี้

1. ครูต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ เชื่อว่าผู้เรียนทุกคน สามารถเรียนรู้ได้มีวิธีการเรียนที่แตกต่างกันและใช้เวลาไม่เท่ากันที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ตนเองให้เต็มตามศักยภาพ
2. ครูมีความเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้และเกิดขึ้นใหม่ ตลอดเวลา การ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การ เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็ม ศักยภาพของแต่ละบุคคล
3. การเรียนรู้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ครูต้องให้ความสำคัญในการวางแผนการ เรียนการสอน และการออกแบบกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ซึ่งการเรียนรู้แนวใหม่เชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเองสามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นไปได้เรื่อย ๆ โดยอาศัย โครงสร้าง ความรู้ภายในของตนเองกับการเรียนรู้ข้อมูลต่าง ๆ รอบตัวผู้เรียน

4. เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา การเรียนรู้ที่มาจากผู้เรียนจะมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่คุณภาพของการจำ แต่เป็นศักยภาพของความใส่ใจและแรงผลักดันของแต่ละบุคคล อารมณ์พื้นฐาน ของผู้เรียนจะพัฒนาไปสู่คุณธรรมและจริยธรรม คือ การรู้จักควบคุมความฉลาดเป็นการเรียนรู้คู่คุณธรรม

5. พัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เนื่องจากธรรมชาติของผู้เรียนจะมีศักยภาพที่หลากหลายและซับซ้อน การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเต็มที่และกลมกลืน กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ คน และทุก ๆ ด้าน คำหนึ่งถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความต้องการ ความสนใจและความพร้อม การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำโดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

5.1 ให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้แนวคิดหลัก (main concept)

5.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตามสิ่งที่น่าสนใจหรือข้อมูลใหม่ เพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดหลัก ทำการวิเคราะห์ สรุป และจัดระเบียบความรู้ใหม่

5.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่สำคัญ ๆ และทันสมัยเพราะปัจจุบันสังคม และโลกมีความสลับซับซ้อน การขยายการเรียนรู้ให้กว้าง มีความหลากหลายและเป็นไปตามสภาพจริง ความรู้ใหม่จะเกิดจากการสังเคราะห์และเชื่อมโยงในการฝึกกระบวนการคิดแบบวิเคราะห์ อันจะนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์

5.4 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน

6. ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายตามธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน

7. การประเมินในขณะที่มีการเรียนการสอน มีการอภิปรายผลงานหรือองค์ความรู้ที่สรุปได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์และอภิปรายผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาปรับปรุง สรุปองค์ความรู้และนำไปประยุกต์ใช้

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ความรู้และความเข้าใจของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนไปจากเดิมคือ จะต้องมีการสำรวจความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และสำรวจพื้นความรู้เดิม มีการเตรียมการเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เตรียมวางแผนการเรียนการสอน เสร็จแล้วดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งเป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นวิเคราะห์ สำหรับในขั้นการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ทำความเข้าใจข้อมูลโดยใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้ด้วยตนเอง มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมให้เต็มศักยภาพ เนื่องจากธรรมชาติของผู้เรียนจะมีศักยภาพที่หลากหลายและซับซ้อน ให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้แนวคิดหลัก (main concept) กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตามสิ่งที่น่าสนใจหรือข้อมูลใหม่ เพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดหลักทำการวิเคราะห์ สรุปและจัดระเบียบความรู้ใหม่ ให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายผลงานหรือองค์ความรู้ที่สรุปได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์และอภิปรายผลการเรียน มีการประเมินผลการสรุปและนำไปประยุกต์ใช้

2.3.6 ตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้หรือภาพความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็น เป้าหมายของสถานศึกษาที่ใช้ดำเนินการพัฒนาสถานศึกษา ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาให้เป็นไปตามตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหน่วยงานหลายหน่วยงานได้กำหนดตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ข : 18 – 21)

ได้นำเสนอตัวบ่งชี้ของความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา จะปรากฏผลดังนี้

1. สถานศึกษา

สถานศึกษาต้องมีบรรยากาศในเชิงบวก มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรคณะครู กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง มีความมั่นใจในภาวะผู้นำและการจัดการ คณะครูและกรรมการสถานศึกษารับรู้ในภาระรับผิดชอบต่องานของตน ต่อความสำเร็จของสถานศึกษาและดำเนินงานอย่างเต็มที่เพื่อนำนโยบายของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างประสบผลสำเร็จ ดำเนินการให้มีการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการยกระดับจิตใจ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรมของสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ต้องมีการตรวจสอบประสิทธิภาพของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ โยงโยสถานศึกษากับชุมชนในวงกว้าง และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายทางการเรียนของผู้เรียนและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ผู้บริหารควรสามารถให้บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถควบคุมการเงิน และการบริหารงานทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การปรับปรุงผลการเรียน และดำเนินการให้มีการใช้เงินอย่างคุ้มค่า

2. ผู้เรียน

ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า หรือดีกว่าที่คาดหวังไว้ ผู้เรียนต้องแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางภาษา คณิตศาสตร์และทักษะ ด้านสารสนเทศ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นเกี่ยวกับการเรียนวิชาต่าง ๆ และมีแรงจูงใจอย่างสูงที่จะเรียนมากขึ้น มีเจตคติและพฤติกรรมที่ดี และได้รับการสนับสนุนในการรักษาสภาพแวดล้อม การทำงานที่ดีของสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ดังกล่าวสอดคล้องกับตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 3-4 ; อ้างในกรมวิชาการ. 2543 : 10-11) ซึ่งกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียนไว้ 9 ข้อ ดังนี้

- 2.1 มีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.2 ฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
- 2.3 ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม
- 2.4 ฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ จินตนาการ ตลอดจนได้ แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
- 2.5 ได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและ ร่วมกัน
- 2.6 ได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 2.7 เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ของตนเอง อย่างมีความสุข
- 2.8 ฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
- 2.9 ฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หา ความรู้อย่างต่อเนื่อง

3. ครู

ครูต้องมีความรู้และความเข้าใจในวิชาที่ตนสอนอย่างดี ตั้งความ คาดหวังให้กับผู้เรียนสูงวางแผนการสอนโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในห้องเรียน กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ได้อย่างเหมาะสม ใช้ทรัพยากรและเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ วัดและประเมินผลงานของผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น โดยการให้กิจกรรมที่ท้าทาย ครูต้อง ได้รับการติดตาม ประเมินผลงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ ตัวบ่งชี้ดังกล่าว

สอดคล้องกับตัวบ่งชี้การสอนของครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 3-4; อ้างใน กรมวิชาการ. 2543 : 11-12) ซึ่งกำหนดตัวบ่งชี้การสอนของครูไว้ 10 ข้อ ดังนี้

- 3.1 เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- 3.2 จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้
ผู้เรียนอย่าง ทัวถึง
- 3.3 เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียน
อย่างทัวถึง
- 3.4 จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่าง
สร้างสรรค์
- 3.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
- 3.6 ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตสวนดี
และปรับปรุงสวนด้อยของผู้เรียน
- 3.7 ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้
- 3.8 ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิต
จริง
- 3.9 ฝึกฝนกิจกรรมรายาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
- 3.10 สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

4. ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีความชื่นชมในการทำงานร่วมกับสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นงานที่นำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้ปกครองเข้าใจและสนับสนุนงานของสถานศึกษา ผู้ปกครองได้รับการรายงานเกี่ยวกับผลการเรียนและความก้าวหน้าของผู้เรียน ผู้ปกครองรู้วิธีการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้เรียนให้ก้าวหน้า

5. คณะกรรมการสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างเต็มที่ และดำเนินการให้สถานศึกษามีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ในด้านคุณภาพการศึกษาและบรรลุมাত্রฐานการเรียน

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้น ผู้รายงานได้ใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารสถานศึกษา

โดยตรงแล้วนั้น ครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนยังได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2.4 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างไปจากการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม มีนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีพหุปัญญา (multiple intelligences)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 ก : 25 – 26) ได้เสนอรายละเอียดของปัญญาแต่ละด้านไว้ดังนี้

1.1 ปัญญาด้านภาษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ถ้อยคำได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการหลักของปัญญาด้านนี้ ได้แก่ ความไวต่อความหมายของคำ ลำดับที่ของคำ เสียงจังหวะ การเปลี่ยนแปลงรูปและการใช้ภาษา

1.2 ปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการใช้จำนวนได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว ความสามารถในการอนุมาน และการสังเกต การคิดแก้ปัญหา การใช้ตัวเลข การคิดคำนวณ

1.3 ปัญญาด้านศิลปะหรือมิติสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการสร้างแบบจำลองในสมองและสามารถดัดแปลงภาพจำลองไปใช้ได้

1.4 ปัญญาด้านการรอบรู้ธรรมชาติ หมายถึง ความรอบรู้ในวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม รู้รักและตระหนักในปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ ตระหนักปฏิบัติเพื่อป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งที่มีชีวิตและไม่มี และไม่มีชีวิตครอบครั

1.5 ปัญญาด้านดนตรี หมายถึง ความสามารถรู้สึกเข้าถึงวิเคราะห์ วิจัยปรับเปลี่ยนแปลงออกรูปแบบของดนตรีนั้นได้ กระบวนการหลักได้แก่ ความไวต่อระดับเสียง หรือทำนอง จังหวะ สีสั่นและเสียงของดนตรีนั้นได้

1.6 ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวกาย หมายถึง ความสามารถแก้ปัญหาหรือผลิตผลงานโดยใช้ร่างกายทั้งตัวหรือบางส่วน กระบวนการหลักคือ ความสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายและความสามารถที่จัดการสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว

1.7 ปัญญาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความสามารถล่วงรู้ความรู้สึกของผู้อื่นและสามารถเข้าสังคม โดยรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองลดความโกรธเกลียดปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของผู้อื่น การรู้จักรอคอยรู้จักโต้แย้งให้ผู้อื่นยอมรับมากกว่าการใช้กำลัง

1.8 ปัญญาด้านการรู้จักตนเอง หมายถึง การรู้เรา รู้จักอารมณ์ของตน ฝึกคิดตามอารมณ์ของตนได้ รู้จักตนเองว่าจะต้องไปสู่การมีสมาธิและปัญญา รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองให้มีสุขภาพจิตดี รู้จักพัฒนาอารมณ์ไปถึงจุด ๆ หนึ่ง ที่ทำให้คิดคล่องแคล่วเหมาะกับงาน ทำให้ไปสู่จุดหมายได้ง่าย

2. สติลาการเรียนรู้ (Learning styles)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องทราบธรรมชาติและความต้องการ ของผู้เรียน เพื่อออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับ ชาตรี สำราญ (2542 : 16) ที่กล่าวถึง บทบาทของครูที่ต้องกระตุ้นและสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนแสวงหาวิธีการเรียนรู้ สถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้นมานั้นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูจะต้องวิเคราะห์สติลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มหรือแต่ละคนก่อนว่ามีสติลาการเรียนรู้อย่างไร แล้วมาสร้างสถานการณ์ให้สอดคล้องกับสติลาการเรียนรู้ และเรื่องราวที่ผู้เรียน สนใจ คอลบ (Kolb. อ้างในคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 19) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสติลาการเรียนรู้ดังนี้

2.1 แบบจินตนาการของตนเอง ผู้เรียนอาศัยความสามารถในการรับรู้และการสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจนมองเห็นภาพโดยส่วนรวม ผู้เรียนกลุ่มนี้จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดที่หลากหลาย เช่น การระดมสมอง เป็นผู้มีความคิดแบบออกนอกรันย (diverger)

2.2 แบบการวิเคราะห์ ผู้เรียนมีความสามารถในการสรุปหลักการสนใจในทฤษฎีต่าง ๆ ให้ความสนใจกับประสบการณ์จริงค่อนข้างน้อย แต่สนใจในหลักการนามธรรมมาก่อน ไม่ชอบลงมือปฏิบัติและไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้

2.3 แบบใช้สามัญสำนึก ผู้เรียนมีความสามารถในการนำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปปฏิบัติ สามารถสรุปวิธีที่ถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียวที่จะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ผู้เรียนกลุ่มนี้จะใช้เหตุผลในการแก้ปัญหามากกว่าใช้อารมณ์ ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่าบุคคล สนใจเรียนรู้เฉพาะเจาะจงในสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง เป็นผู้มีความคิดแบบเอกรันย (coverager)

2.4 แบบเกิดปัญญาจากการปฏิบัติของตนเอง ผู้เรียนชอบลงมือปฏิบัติชอบทดลองจะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว เป็นนักแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ตนคิดขึ้นเอง ซึ่งได้มาจากการคิดค้น ลองผิดลองถูก ชอบทำงานกับบุคคล

นอกจากลีลาการเรียนรู้ทั้ง 4 ประเภทตามแนวคิดของ คอลบ์ (Kolb อ้างใน กรมวิชาการและคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ ในคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา 2543:19) แล้ว กราซ่า และรีชแมนน์ (Grasha and Riechmann ; อ้างใน มัณฑรา ธรรมบุศย์. 2544:6- 14) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้หรือลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียน ตามลักษณะบุคลิกภาพของผู้เรียนออกเป็น 6 ประเภท ที่แตกต่างกันไปดังนี้

1. แบบแข่งขัน ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้ดีกว่าคนอื่น ชอบกิจกรรมที่ท้าทาย มีรางวัล คะแนน ของขวัญ ต้องแข่งขันกับสถานการณ์ เงื่อนไขและเวลา

2. แบบร่วมมือหรือฟังกลุ่ม ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีต้องอาศัยการเรียนรู้จากการที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับเพื่อนหรือครู

3. แบบหลีกเลี่ยงหรือหลบหนี ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีภายใต้สถานการณ์ที่ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์และข้อบังคับ

4. แบบมีส่วนร่วม ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน

5. แบบพึ่งพาหรือพึ่งผู้อื่น ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีต้องอาศัยเพื่อน ครู หรือตัวอย่างของชิ้นงานที่บุคคลอื่นทำไว้แล้ว

6. แบบอิสระหรือพึ่งตนเอง ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีต้องอาศัยการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ CIPPA model

ทิสนา แคมมณี (ม.ป.ป. : 13 – 14) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ CIPPA model ซึ่งมีรายละเอียดของรูปแบบดังนี้

3.1 C มาจากคำว่า Construct หรือการสร้างความรู้ตามความคิดของ constructivism ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แปรความ ตีความสร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นข้อมูล

3.2 I มาจากคำว่า Interaction หรือการปฏิสัมพันธ์ หมายถึงให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับ ผู้สอน สื่อและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

3.3 P มาจากคำว่า Physical Participation หรือ การมีส่วนร่วมทางร่างกาย หมายถึง ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ

3.4 P มาจากคำว่า Process Learning หรือ การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิต

3.5 A มาจากคำว่า Application หรือ การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ หมายถึง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ

4. รูปแบบการเรียนรู้ 5 ลักษณะ

คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 31) ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 5 ลักษณะดังนี้

4.1 การเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีความหลากหลายในวิธีการเรียนรู้

4.2 การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์ เชื่อมโยงต่อเนื่องกลมกลืนกันในเรื่องท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว

4.3 การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง เป็นการประมวลข้อมูลความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่ เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน เมื่อได้คิดแล้วต้องนำไปปฏิบัติจริง จึงจะเกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

4.4 การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น หรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรม อารมณ์และสังคมร่วมกัน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4.5 การเรียนรู้ของตนเอง เป็นการรับรู้หลักการเรียนรู้และความถนัดของตนเอง เน้นการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองว่าแต่ละครั้งเกิดขึ้นอย่างไร เรียนรู้ด้วยวิธีการอะไร มีขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบอย่างไร โดยเปิดโอกาสและจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ประเมินจุดดี จุดด้อย และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม พร้อมทั้งที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป

5. เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

เทคนิคการจัดการเรียนรู้มีอยู่มากมายหลายวิธีที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและ จุดประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งจำแนกตามแนวคิดการจัดกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ได้ดังนี้

5.1 การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดวิธีหนึ่ง ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานว่า “ยิ่งผู้เรียนมีวุฒิภาวะสูงขึ้น ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบที่จะต้องค้นหา ค้นพบข้อความรู้ และสรุปข้อความรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้ของตนมากขึ้น” ตัวอย่างเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนทางอ้อม เช่น การเรียนรู้แบบสืบค้น แบบค้นพบ แบบแก้ปัญหา แบบสร้างแผนผังความคิด แบบใช้กรณีศึกษา แบบตั้งคำถาม แบบใช้การตัดสินใจ เป็นต้น

5.2 เทคนิคการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เป็นแนวทางหนึ่งของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคน ปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง และฝึกทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เทคนิคนี้เริ่มต้นจากครูหรือ ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดหัวข้อปัญหา โดยผู้เรียนต้องศึกษา วิเคราะห์ สรุปอ้างอิง และสรุปข้อความรู้บนพื้นฐานของการวิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการการเรียนรู้เป็นรายบุคคล สามารถปรับใช้ได้หลาย ๆ สถานการณ์ ตั้งแต่การเรียนในชั้นเรียนที่มีครูคอยดูแลควบคุม จนถึง การฝึกทักษะการศึกษา ค้นคว้าในห้องสมุดที่ผู้เรียนต้องการกำกับการเรียนรู้ของตน ตัวอย่างเทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคล เช่น การเรียนแบบศูนย์การเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำรายงาน การมอบหมายงานเป็นรายบุคคล การทำโครงงาน การทำนิตยสาร คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน เป็นต้น

5.3 เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี ปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยี ต่าง ๆ มาใช้เป็นส่วนเสริม หรือสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง ซึ่งในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรนำมาใช้ในฐานะเครื่องช่วยสอน ไม่ใช่ใช้แทนการสอน โดยครูอาจใช้เทคโนโลยีช่วยเสนอเนื้อหาที่ซับซ้อน ช่วยสนับสนุนการนำเสนอของครู ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อความชำนาญ หรือช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนกลุ่มขนาดใหญ่ได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูบางสาขาได้ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้สิ่งพิมพ์ ตำราเรียน และแบบฝึกหัด การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียน ชุดการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

5.4 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิริยา และตอบสนองต่อความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็นของครู และเพื่อน ๆ ผู้เรียนจะได้ฝึกการจัดระบบความคิด การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล และการพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเน้นการอภิปราย การแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ เช่น การได้วาที่ การระดมพลังสมอง การอภิปราย การเรียนแบบร่วมมือ การประชุมแบบต่าง ๆ เป็นต้น

5.5 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรับความรู้จากประสบการณ์และการสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านเทคนิควิธีการปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละบุคคลและการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบการเรียนรู้ของตน ได้รับประสบการณ์ด้านอารมณ์ ความรู้สึกที่จะนำมาปรับความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมของตน ตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนการสอนนี้ เช่น กรณีตัวอย่าง เกม สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ ละคร เป็นต้น

5.6 เทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกัน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจให้กันและกัน คนที่เก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เช่น ร่วมกันคิด ปริศนาความคิด กลุ่มร่วมมือ ร่วมมือแข่งขันหรือกลุ่มสืบค้น เป็นต้น

5.7 เทคนิคการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่นำเอาความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นองค์รวมความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นที่การสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยครู ตัวอย่างเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เช่น การเรียนการสอนแบบใช้เรื่องเล่า หรือการเล่าเรื่อง (storyline) การเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา เป็นต้น

จากเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ จะพบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะต้องปรับเปลี่ยนไปจากครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนรู้ คอย

ส่งเสริม สนับสนุน และจัดแผนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ได้เสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

3.1 ความหมายของบทบาท

มนุษย์ย่อมจะแสดงพฤติกรรมออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบถึงความรู้ ความสามารถของตนเองตามสิทธิอย่างอิสระ เมื่อมนุษย์นั้นได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่บทบาทในองค์การ พฤติกรรมการแสดงออกอย่างอิสระจะถูกกำจัดการให้อยู่ในขอบเขตของตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย จึงจำเป็นต้องแสดงบทบาทอย่างผู้มีความรับผิดชอบตามความคาดหวัง ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 602) ได้ให้ความหมายบทบาทไว้ว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อ-แม่ บทบาทของครู-อาจารย์ ซึ่งนอกจากพ่อแม่ที่มีหน้าที่โดยตรงคือ เลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโตแล้ว ผู้เป็นพ่อ - แม่ยังต้องมีบทบาทในด้านผู้คอยสั่งสอนอบรมลูกให้เป็น พลเมืองที่ดีในอนาคต พ่อ - แม่ ยังต้องมีบทบาทในด้านการปกป้องดูแลลูกน้อยให้ได้รับความปลอดภัยตลอดเวลา หรือครูมีหน้าที่คือ สอนหนังสือนักเรียนให้ได้รับความรู้แต่บทบาทของครูมีมากกว่านั้นคือ ครูต้องคอยแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ จัดหาสื่อจัดหาแหล่งเรียนรู้ อบรม สั่งสอนในด้านคุณธรรม จริยธรรม และอื่น ๆ อีกมากมายหลายบทบาท สอดคล้องกับ ภัฏญภาภัก สำราญใจ (2542 : 10) กล่าวว่า บทบาทคือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพอำนาจหน้าที่และสิทธิที่บุคคลนั้นมีอยู่

สุวิทย์ นีร์ณยกานต์ (2542:305) กล่าวว่าบทบาท หมายถึง การทำตามตามบทบาทการทำตามบท การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับ อีรพนธ์ คงนาวัง (2544:26) กล่าวว่า บทบาทหมายถึงสภาวะที่บุคคลของโรงเรียนรับรู้บทบาทของตนเองอย่างถูกต้อง สามารถแสดงหรือปฏิบัติงานตามบทบาทของตนได้ถูกต้อง ไม่เป็นภาระของผู้อื่นหรือตัวแทนถ่วงคุณภาพของหน่วยงานซึ่ง กุลกานต์ วงษ์สิงห์ (2545 : 8) กล่าวว่า บทบาทหมายถึง พฤติกรรมและการกระทำของบุคคลตามสิทธิ์ หน้าที่และภาระหน้าที่ของตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติและแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของผู้อื่นและตนเอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องตามที่คาดหวังไว้ก็ได้ ทั้งนี้ งามเพ็ญ พันธุ์ดี (2545 : 9) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับความ

รับผิดชอบในการปฏิบัติของผู้บริหารองค์การที่สมาชิกหรือบุคลากรในองค์การนั้นโดยคาดหวังว่าควรจะเป็นไปตามลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า บทบาทหมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง

3.2 ความหมายของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อนำสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่แสดงคุณภาพทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจึงควรจะต้องมีความรู้ มีความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา การศึกษาให้มีคุณภาพ อีกทั้งยังต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ แรงกระตุ้นจากการปฏิรูปการศึกษาเป็นแสงเทียนนำทางความคิดสอดคล้องกันจากฝ่ายที่เห็นความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543 : 1) กล่าวไว้ว่าผู้บริหารเปรียบเสมือนกับต้นเรือ ผู้กำหนดทิศทางของโรงเรียน เป็นเสาหลักทางการศึกษา เป็นผู้นำพากระบวนการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องทิศทางสู่เป้าหมายการศึกษา ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีผู้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารซึ่ง สอดคล้องกับบทบาทการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ไว้หลายทัศนะ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 51) กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา แนะนำดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารควรจะเป็นแกนนำรวมทั้งกำกับติดตามให้มีการดำเนินการตามแผน ควรนำแผนจากการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงสถานศึกษาและรายงานให้สาธารณชนรับทราบ

กรมวิชาการ (2544 : 5) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้คือ

- 1) เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของครูและนักเรียน
- 2) เป็นผู้นำในด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน
- 3) เป็นผู้นำในการพัฒนางานวิชาการ
- 4) ประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา
- 5) เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาและเอกลักษณ์ขององค์กรในทางสร้างสรรค์
- 6) เป็นผู้นำในการบริหารงานโดยร่วมกันทำงานเป็นทีมและส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยให้การบริหารคุณภาพที่ทุกคนมีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ ลงมือกระทำและรับผิดชอบร่วมกัน ผลักดันให้ครูทุกกลุ่มวิชาทำงานร่วมกัน โดยมุ่งคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 7) เป็นการสร้างขวัญ

และกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้ 8) จัดหางบประมาณ เพื่อพัฒนาการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ นวลจิตต์ เขาวีรติพงษ์ และคณะ (2545 : 48-53) โดยกล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนให้ครูทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักการสำคัญ เพราะจะช่วยในการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ เมื่อแนวคิดเปลี่ยนการกระทำย่อมเปลี่ยนตามไปด้วยซึ่งนอกจากนี้ผู้บริหารยังมีบทบาทที่สำคัญคือ 1) สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดหาแหล่งเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ การจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการเผยแพร่ผลงาน การให้ขวัญกำลังใจ 2) บทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การปรึกษาหารือและสร้างความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมถึงการจัดปฐมนิเทศครูใหม่ บริการด้านการสอน การสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน การสาธิต การสอน กิจกรรมทางวิชาการ เป็นต้น การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 3) บทบาทในการกำกับติดตามการสรุปผลการดำเนินงานและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อังกูร นพ วิทย์พัฒน์, 2548:239-240) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่า 1) ผู้บริหารต้องมีบทบาทในเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา 2) เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมให้ความเห็นชอบกำหนด วิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตลอดจนสาระของหลักสูตรทุกช่วงชั้น 3) ร่วมมือและประสานกับบุคคลทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา 4) จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศและมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรของสถานศึกษา 5) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ 6) สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 7) พัฒนาและส่งเสริมให้โรงเรียนมีองค์กรแห่งการเรียนรู้ 8) นิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตรโดยจัดให้มีระบบนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ 9) กำกับติดตามให้มีการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและนำผลจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน 10) กำกับติดตามให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย 11) ปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาให้ทันสมัยตรงกับความต้องการของ

ผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่องแผนการสนับสนุนโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยศึกษาความต่อเนื่องในกิจกรรมของเบอร์แมนและคณะ (Berman and Others 1972, อ้างในกล้า ทองขาว, 2546 : 225-226) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ข้อหนึ่งที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนจากฝ่ายบริหารคือ กลยุทธ์สำคัญยิ่งที่ทำให้ครูมีแรงจูงใจที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนและการทำงานอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนของฝ่ายบริหารที่เป็นประโยชน์ต่อครูคือการฝึกอบรม การอำนวยความสะดวกให้ครูในการจัดประชุมเข้าไปเยี่ยมและสังเกตการทำงาน of ครูและให้ความช่วยเหลือครูด้านอื่น ๆ

ดอน เฮลริเกิลและ จอห์น ดับบลิว สโลคัม จูเนียร์ (Don Hellriegel and John W. Slocum, อ้างในอรุณ วัชรธรรม, 2546 : 126) ในด้านการบริหารงานต่าง ๆ มีความเห็นไปใน ทิศทางที่ชัดเจนว่า การบริหารในสมัยใหม่จะต้องเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น มีการ ปรับปรุงการพัฒนามากขึ้นผู้บริหารจะต้องเปลี่ยนบทบาทไปเป็นผู้ประสานงานและ นักพัฒนามากขึ้นและมีความจำเป็นต้องการใช้บุคลากรที่เป็นมืออาชีพ และนักวิชาการมากขึ้น บุคคลในหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาโดยไม่หยุดยั้ง การบริหารจะมีลักษณะเชื่อมโยงและ ประสานงานในแนวราบและแนวทแยงมากกว่าแนวดิ่งและผู้บริหารเองจะต้องศึกษางานสมัยใหม่ สอดคล้องกับแดเนียล กริฟฟิธส์ (Daniel Griffiths, อ้างในประยูร ศรีประสาธน์, 2546 : 39) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการการพัฒนาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่นในสังคมที่ตนอยู่ ทักษะเหล่านี้ผสมผสานอยู่ในพฤติกรรมผู้บริหารซึ่งอาจพัฒนาและปรับปรุงได้โดยการทำ ความเข้าใจเนื้อหาวิชามนุษยสัมพันธ์และโดยการปฏิบัติอยู่เป็นประจำในทัศนะของ กริฟฟิธส์ เขามี ความเชื่อว่า ขวัญ กำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนเป็นผลสืบเนื่องจากรูปแบบของผู้บริหาร โรงเรียนและบทบาทของผู้บริหารคือ การส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นทั้งผู้ ริเริ่ม ผู้สนับสนุน ผู้ประสานงาน ผู้ให้คำแนะนำการกระทำของคนอื่นรวมทั้งการยอมรับ สติปัญญาของกลุ่ม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การกระทำหรือ พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย อย่างมีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารจึงมีบทบาทที่หลากหลาย เช่น ในด้านของการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการ จัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดและมีอิทธิพล ต่อบรรยากาศในการผลักดันให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความตระหนัก มีจิตสำนึก มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ที่จะพัฒนาการทำงานให้บรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้

การบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 110) ได้เสนอแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาว่าผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ 1) ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยสนับสนุนและมีส่วนร่วมกับผู้เรียนและครูในการจัดการเรียนรู้ 2) กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษาไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาที่มีแผนงานในการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา 3) นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา 4) บริหารจัดการให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูมีเสรีภาพในการคิดพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ทำการวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู การทำงานเป็นทีม ฝึกกำลังระหว่างกลุ่มวิชา เพื่อพัฒนาผลการเรียนให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร 5) พัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถใช้โลกเป็นห้องเรียน 6) จัดให้มีระบบนิเทศภายใน ช่วยเหลือครูในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 51) กล่าวว่าผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา แนะนำดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายใน ที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารควรจะเป็นแกนนำรวมทั้งกำกับติดตามให้มีการดำเนินการตามแผนและควรนำแผน จากการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงสถานศึกษาและรายงานให้สาธารณชนรับทราบ ซึ่งกรมวิชาการ (2544 : 5) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ คือ 1) เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของครูและนักเรียน 2) เป็นผู้นำในด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน 3) เป็นผู้นำในการพัฒนางานวิชาการ 4) ประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา 5) เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาและเอกลักษณ์ขององค์กรในทางสร้างสรรค์ 6) เป็นผู้นำในการบริหารงานโดยร่วมกันทำงานเป็นทีม 7) สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับนวนิจิตต์ เชาวเกียรติพงษ์ น้ำฟ้าและคณะ (2545 : 48-53) โดยกล่าวว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ ซึ่งนอกจากนี้ผู้บริหารยังมีบทบาทที่สำคัญ คือ 1) สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดหาแหล่งเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 2) บทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อึ้งโนนพ วิทย์พัฒน์, 2548 : 239-240) คือผู้บริหารต้องมีบทบาทในเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาทั้งยังสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสงบ ลักษณะ (2544, www.emise.moe.go.th) โดยได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ 6 ด้าน ดังนี้

4.1 บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนครู ซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้แสดงไว้อย่างชัดเจน โดยสอดคล้องกับนวลจิตต์ เขาวีกริตพงศ์และคณะ (2545 : 48) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักการสำคัญ เพราะจะช่วยในการปรับปรุงเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ เมื่อแนวคิดเปลี่ยนการกระทำย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีบทบาทที่สำคัญ คือ บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด ซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง โดยผู้เรียนจะได้รับประโยชน์หรือได้รับความรู้อย่างเต็มศักยภาพ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งคือ ครู ครูเปรียบเสมือนผู้คอยชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ๆ กระบวนการหรือทักษะเหล่านี้จะส่งผลถึงตัวผู้เรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนที่มีทั้งประสบการณ์ ความถนัดโดยตรงในสาระวิชานั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา หมตราคี (2545 : 111) ที่ได้ศึกษาประสบการณ์การทำงานและความถนัดของครูที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าครูที่ปฏิบัติงานตามประสบการณ์และความถนัดมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อประสบการณ์และความถนัดมีผลต่อการจัดการเรียนรู้ ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งที่จะต้องสำรวจ ส่งเสริม สนับสนุน โดยศึกษาจากแฟ้มข้อมูล ประจำตัว หรือการเรียนดูข้อมูล การสอบถาม การสัมภาษณ์ ตลอดทั้งวิธีการอื่น ๆ ให้ได้บุคลากรที่

มีประสบการณ์และความถนัดในสาขานั้นเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้จะได้ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ นั้นถือเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา เป็นภารกิจที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องยึดเป็นแนวปฏิบัติหรือต้องมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น บุคลากรที่ปฏิบัติงานตามประสบการณ์และปฏิบัติงานตามความถนัดสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมหลากหลาย สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งบทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด มีผลอย่างยิ่งที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

สื่อการเรียนรู้ สร้างกระบวนการเรียนการสอนให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์แห่งการจัดการเรียนรู้ สื่อดังกล่าว เช่น วิทยุ สิ่งพิมพ์ คอมพิวเตอร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพและความสามารถของครูที่จะจัดหาได้และศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่จะต้องจัดหาและให้การสนับสนุนจัดสื่อการเรียนการสอนให้ครูและผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สมองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ทุกประเภทรวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อโดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีความเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อหรือห้องสมุดของสถานศึกษา ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 6-7) ได้กล่าวสนับสนุนว่า ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน

ให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้ 1) จัดทำและจัดหาสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ 2) ศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนและสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน 4) ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 5) ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเองและที่นำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่ นั้นอย่างสม่ำเสมอ 6) จัดหาหรือจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 7) จัดให้มีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชนและสังคมอื่น 8) จัดให้มีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 24 (5) การจัดการศึกษาแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทอื่น ๆ

ซึ่งสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนรวมทั้งการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีนั้น เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ เป็นเทคนิคการเรียนการสอนที่สามารถให้นักเรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนได้รวดเร็วหรือประสบความสำเร็จโดยมีความเข้าใจในบทเรียนลึกซึ้งมากขึ้น นอกจากนี้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายอันหมายถึงการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีนั้นยังสามารถที่จะให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งผลต่อกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในเรื่องของการอำนวยความสะดวก จัดหาจัดทำ การเปิดกว้างให้ครูได้รับข้อมูลข่าวสาร การสัมมนาด้านความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ รวมถึงการกำกับ ติดตามให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

4.3 บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้เป็นอย่างยิ่งซึ่งรัฐต้องส่งเสริมในการดำเนินงานและ

การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้โดยแสดงไว้ชัดเจนในมาตรา 25 คือ "รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ" ซึ่งเมื่อแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ตลอดชีวิต ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งที่จะเป็นแรงสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับ คำริ บุญชู (2548 : 29) กล่าวว่าแหล่งการเรียนรู้ที่จัดอยู่ในสถานศึกษาโดยที่ทุกสถานศึกษาสามารถจัดให้มีขึ้นได้อันได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนสุขภาพ เรือนเพาะชำ แหล่งน้ำ แปลงเกษตร พันธุ์ไม้ยืนต้น ซึ่ง นพ. วิทย์พัฒน์ (2548 : 226) ได้กล่าวสนับสนุนว่า แหล่งการเรียนรู้ คือ ถิ่น ที่อยู่บริเวณ บ่อเกิด แห่งที่ หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าใจและความชำนาญ ตามความหมายนี้แหล่งการเรียนรู้จึงอาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตแหล่งการเรียนรู้อาจจะอยู่ในห้องเรียน ในโรงเรียนหรือนอกห้องเรียนกว่า 90% ของเวลาเรียนนักเรียนจะอยู่ในห้องเรียน จึงควรจัดแหล่งการเรียนรู้ในห้องเรียนให้มาก กล่าวคือ แทนที่ครูจะเป็นแหล่งความรู้แต่เพียงผู้เดียวก็หันมาจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยใช้สื่อและเทคนิควิธีการที่เน้น นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียน ได้คิด ได้แสดงออก ได้ทำงานร่วมกันครูอาจให้สื่อการเรียนการสอน เช่น ชุดการสอน จัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน บทเรียนสำเร็จรูปการศึกษาทดลอง ฟัง พูด อ่านเขียนด้วยตนเอง เป็นต้น มีมุมค้นคว้า มุมฝึกปฏิบัติ มีป้ายความรู้หากมีห้องหมวดวิชางานที่ให้นักเรียนเข้าเรียนรู้ สามารถจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ได้ โดยมีเนื้อหาสาระที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียนนั้น ๆ รวมทั้งความรู้เพื่อการรอบรู้ โดยนพ. วิทย์พัฒน์ (2548 : 228-229) ได้กล่าวต่อว่าผู้บริหารควรมีบทบาทดังนี้ 1) กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน 2) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์ การจัดการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน 3) สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน นวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 4) กำกับ ติดตามดูแลและประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน 5) กำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบายให้ขวัญกำลังใจและสนับสนุนให้บุคลากรดำเนินการอย่างเต็มกำลัง

ซึ่งสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่สามารถสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลได้นั้นโดยที่แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เข้าไปศึกษาจริงทั้งใน

ห้องเรียนและนอกห้องเรียนล้วนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในสภาพของการเรียนการสอนในห้องเรียนเปลี่ยนไปจากเดิม ครูเป็นเพียงผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ บางครั้งก็ศึกษาเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียนด้วย เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก กำกับติดตาม ดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้ขวัญกำลังใจ มีเวลาที่จะศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างสูงสุด

4.4 บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545(อ้างในคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543 : 7) กล่าวว่า สาระทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมุ่งสู่แนวทางการจัดการศึกษาที่ "ผู้เรียนสำคัญที่สุด" โดยมุ่งไปที่ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งผู้เรียนจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้นบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนอกจากครูอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยตรงแล้วนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างในคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2544 : 51-52) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนว่า แนวทางแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดนั้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งมีความสุขโดยการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะ คือ 1) การเรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้อย่างสุขสันต์ด้วยกันทั่วทุกคน กล่าวคือ เป็นสภาพของการจัดการเรียนการสอนที่ผ่อนคลาย มีอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีหลากหลายในวิธีการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์แห่งความสำเร็จและได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ซึ่งมีแนวทางสำคัญคือ บทเรียนต้องเป็นเรื่องใกล้ตัว มีความหมาย มีประโยชน์ กิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีความหลากหลาย สื่อการเรียนต้องน่าสนใจ การประเมินผลมุ่งเน้นตามศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนต้องแสดงออกอย่างนุ่มนวลเป็นมิตร มีเมตตา อบอุ่น เข้าใจและยอมรับกันและกันให้กำลังใจและเกื้อกูลกัน 2) การเรียนรู้แบบองค์รวม การบูรณาการสาระและกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนสิ่งต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกลมกลืนกันทั้งในเรื่องใกล้ตัวในท้องถิ่น สิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ทั้งเรื่องของท้องถิ่น เรื่องของสากล การเปลี่ยนแปลงและโน้มแนวโน้มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ซึ่งมีผลทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องที่เรียนรู้อย่างชัดเจนลึกซึ้งซึ่งครอบคลุมมีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาสภาพสังคม 3) การเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เรียนโดยใช้สมองและสองมือ การคิดเป็นความสามารถของสมองในการประมวลข้อมูลความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สอดคล้องกันเมื่อได้คิดแล้วก็ต้องนำไปปฏิบัติจริงจึงจะเกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ การจัดการเรียนให้ได้ฝึกคิดและปฏิบัติจริงนี้ ต้องฝึกจากประสบการณ์ตรงจากแหล่งความรู้ สื่อเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวต่าง ๆ ด้วยการฝึกสังเกตคิดอย่าง รอบคอบ ปฏิบัติอย่างจริงจัง และสรุปผลเป็นองค์ความรู้แก่ตนเอง 4) การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เรียนร่วมกันรู้ร่วมกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กันโดยมีการถ่ายทอดและเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรม อารมณ์และสังคมร่วมกัน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม 5) การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เรียนอย่างไรควรทบทวนตนเองรอบด้านเป็นการรับรู้ลึกถึงการเรียนรู้และความถนัดของตนเอง เน้นกระบวนการเรียนรู้ว่าแต่ละครั้งเกิดขึ้นอย่างไร โดยเปิดโอกาสและจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ ประเมินจุดดีจุดด้อยและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมพร้อมที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ต่อไป

ซึ่งสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นที่ตัวนักเรียนเป็นตัวตั้ง นั้นหมายถึงยึดตัวนักเรียนเป็นสำคัญ การจัดการกระบวนการเรียนการสอนต้องใช้ทักษะอย่างหลากหลายโดยประสานความร่วมมือซึ่งกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมในด้านของ ประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยตรง เช่น ส่งเสริมในเรื่องของการให้คำปรึกษาทางวิชาการ จัดทำเอกสารหรือค้นคว้าข้อมูลด้านการเรียนการสอนแก่ครูเพิ่มเติม กระทั่งคอยให้คำแนะนำในทุก ๆ ด้านที่ครูผู้สอนพบปัญหาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ต่อไป

4.5 บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม

การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งถือเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งในการที่จะรับรู้ข้อมูล รับรู้ผลของการนำกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูอาจารย์นำไปปฏิบัติอันส่งผลให้การจัดการเรียนรู้นั้นประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ผู้บริหารถือเป็นแรงส่งเสริมหรือแรงสนับสนุนหลักโดยต้องมีจุดมุ่งหมายของการนิเทศติดตามอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 15) กล่าวว่า การนิเทศติดตาม มีจุดมุ่งหมายหลักคือ 1) เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 2) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนให้มี ประสิทธิภาพสอดคล้องกับ

ต้องการของชุมชนและสังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน 4) เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดจนพัฒนาวิชาชีพ 5) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและชื่นชมในผลงาน 6) เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สังคมและวัฒนธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมการนิเทศติดตามได้หลายอย่างเช่น จัดให้มีการประชุมอบรม ปฐมนิเทศ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตำรา การให้คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล การสนทนาทางวิชาการ การสาธิตการสอนการพาไปนอกสถานที่ การสัมมนา การจัดนิทรรศการ การเยี่ยมชั้นเรียนและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ซึ่งสรุปได้ว่า บทบาทด้านหนึ่งที่จะทำให้ครูซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษา ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจะพัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างทันโลกยุคดิจิทัลนี้ได้ นั้น ครูถือเป็นปุชนิยบุคคลที่จะดำรงแบบอย่างที่ดีงามสำหรับนักเรียนให้มีความยั่งยืนอยู่คู่กับการศึกษาของไทยตลอดไปซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนแรงผลักดันหรือแรงสนับสนุนที่สามารถสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการเรียนการสอนได้เต็มศักยภาพ สอดตามเจตนารมณ์แห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ตลอดไป

4.6 บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ

สุวัฒน์ เงินจ๋า (อ้างในคณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ 2544 : 10) กล่าวว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด คือ คำสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นคำที่กระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้หันกลับมาทบทวน ตรวจสอบความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของตน พร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ บทบาทหน้าที่ที่จะต้องมีการพัฒนาในเรื่องของวิชาชีพควบคู่กันไปและพันธกิจใหม่ในการจัดการเรียนรู้ที่เต็มเปี่ยมด้วยศักยภาพในการที่จะคอยส่งเสริมสนับสนุน สร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความมุ่งหวังของสังคม ซึ่งแนวคิด วิธีการในการปฏิรูปการเรียนรู้จึงเป็นเสมือนแหล่งความรู้อันทรงคุณค่าที่จะช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกคนได้นำไปใช้ในการดำเนินงาน ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้อันเป็นส่วนของตนให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนซึ่งเปรียบเสมือนตัวจักรสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ให้มีพลังที่จะขยับและผลักดันวงล้อของการปฏิรูปการศึกษาให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมั่นคงสูงสุดมุ่งหมายสำคัญซึ่งสอดคล้องกับ นพ. วิทย์พัฒน์ (2548 : 320-329) กล่าวสนับสนุนว่าสมรรถนะที่ห้า การพัฒนาวิชาชีพคือ

การพัฒนาครูผู้สอนในด้านของคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ ครูซึ่งกำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์ วิชาชีพครูคือ “มาตรฐานความรู้” มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือ คุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรองโดยครูต้องมีความรู้อย่างน้อยดังนี้ 1) ภาษาและเทคโนโลยี 2) ความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและ ประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในสถานศึกษา 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นครู “มาตรฐานประสบการณ์ วิชาชีพ” ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่ น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังนี้ 1) การฝึกปฏิบัติระหว่างเรียน 2) การปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ “คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา” 1) มีความรู้และความ เข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนและธรรมชาติของการเรียนรู้ 2) มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ของวิชาที่สอน 3) มีความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับวิชาชีพครู 4) มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5) มีความรู้ความสามารถและทักษะในการเทคโนโลยี สารสนเทศ 6) มีความรู้ความสามารถและทักษะในภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา 7) มี บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวิชาชีพครูรวมทั้งมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ “มาตรฐานการปฏิรูป งานของครู” มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้ เกิดผลจริง มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการ พัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียนได้อย่างมีระบบ มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่น อย่างสร้างสรรค์ในชุมชน มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา มาตรฐาน ที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ “จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ ทางการศึกษา” “จรรยาบรรณต่อตนเอง” 1) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยใน ตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ 2) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อวิชาชีพเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ “จรรยาบรรณต่อ

ผู้รับบริการ" 3) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์และหรือผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า 4) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และหรือผู้บริหารตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ 5) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ 6) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์หรือผู้บริการ 7) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ "จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ" 8) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรมสร้างสามัคคีในหมู่คณะ "จรรยาบรรณต่อสังคม" 9) ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (2546 : 5-6) ที่ว่าด้วยการพัฒนาวิชาชีพดังนี้

"มาตรา 8 ครูสภามีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออก และเพิกถอนใบอนุญาตกำกับ ดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพ 2) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาวิชาชีพ 3) ประสานส่งเสริม การศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ"

"มาตรา 9 ครูสภามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ 1) กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 2) ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 3) ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอประกอบวิชาชีพ 4) พักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต 5) สนับสนุนส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 6) ส่งเสริม สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา 7) รับรองปริญญา ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรของสถาบันต่าง ๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพ 8) รับรองความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ รวมทั้งความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ"

ซึ่งสรุปได้ว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่จะต้องมีการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอควบคู่กับการพัฒนาผู้เรียน ข้าราชการครูจะต้องให้ความรู้และทักษะที่สะสมมาเป็นระยะเวลานาน จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและต้องมีการพัฒนานุคลิกลักษณะให้เหมาะสมกับวิชาชีพตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาในวิชาชีพนั้น สมรรถนะสำคัญของข้าราชการครู 5 สมรรถนะหลักได้บ่งบอกในรายละเอียดไว้อย่างชัดเจนและในมาตรา 8 มาตรา 9 โดยเฉพาะหมวด 5 "สนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ" แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งเมื่อการพัฒนาวิชาชีพมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะปฏิบัติควบคู่ไปกับปฏิรูปการเรียนรู้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาท ส่งเสริม สนับสนุนในทุกด้านที่จะเป็นแรงผลักดันหรือขับเคลื่อนในเรื่องของการพัฒนาวิชาชีพให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตลอดไป

5. การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

5.1 ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก

ตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพ ภายนอก และทำหน้าที่ประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความมุ่งหมายหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547 : 3) ได้กล่าวถึง ความหมายของการประเมินคุณภาพภายนอก ไว้ดังนี้

การประเมินคุณภาพภายนอก คือ การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาการติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการ รับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดี ยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าถึงคุณภาพการศึกษาด้วยความเป็นกลางเพื่อ สร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง

5.2 หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547 : 3-4) ได้กล่าวถึง หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก ไว้ดังนี้

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป ซึ่งรูปแบบและวิธีการดำเนินการจะเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การประเมินคุณภาพนอกระดับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คุณให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)
3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
4. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับและควบคุม
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5.3 วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547 : 4) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก ไว้ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น-จุดด้อยของสถานศึกษา เจาะลึกของความสำเร็จและสาเหตุของปัญหา

3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
4. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

5.4 ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2546 : 4-5) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ดังนี้

การประเมินคุณภาพภายนอก มีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน ดังต่อไปนี้

1. เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
2. เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่าสถานศึกษาได้จัด การศึกษามุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นได้ผู้เรียน เป็นคนดีมี ความสามารถ และ มีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
3. สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่น มีข้อมูลที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนด แนวนโยบายทางการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

5.5 ขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547 : 19-33) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินคุณภาพภายนอก ไว้ดังนี้

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ก่อนการตรวจเยี่ยม

กิจกรรมในขั้นก่อนการตรวจเยี่ยม เป็นกิจกรรมที่คณะผู้ประเมินภายนอก ต้องดำเนินการเมื่อได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยต้องมีการประสานงานกับ กับสถานศึกษา การวางแผนการตรวจเยี่ยม/แผนการประเมิน เตรียมความพร้อมก่อน การไปตรวจเยี่ยม และประเมินสถานศึกษา ซึ่งจะประกอบด้วยกิจกรรมหลักที่จะต้องดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและ เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกได้รับมอบหมายให้ดำเนินการประเมิน ภายนอกสถานศึกษา พร้อมกับได้รับรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาแห่งนั้นแล้ว ผู้ ประเมินภายนอกทุกคนจะต้องศึกษาและวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองดังกล่าวให้เข้าใจ อย่างถ่องแท้ ตลอดจนรวบรวมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลใน เบื้องต้น

ในกรณีที่สถานศึกษาไม่มีรายงานการประเมินตนเอง ผู้ประสานงานของ คณะผู้ประเมินภายนอก จะต้องส่งแบบสำรวจการประเมินตนเองที่สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำ ไปให้สถานศึกษากรอกส่งมาให้ นอกจากนี้อาจขอยืม เอกสารข้อมูลบางเรื่องเพิ่มเติมในกรณีรายงานการประเมินตนเองไม่ชัดเจนหรือไม่สมบูรณ์ แล้ว ส่งคืนเมื่อศึกษาข้อมูลเสร็จแล้ว หรืออาจขอให้ทางสถานศึกษาช่วยจัดเตรียมไว้ให้คณะผู้ประเมิน ภายนอกศึกษาในระหว่างที่ไปตรวจเยี่ยมที่สถานศึกษา เช่น หนังสือแนะนำสถานศึกษา แผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษา ปรัชญาและนโยบายการศึกษา ของสถานศึกษา หรือเอกสารในลักษณะเดียวกัน หลักสูตร กำหนดการสอน และตัวอย่างแผนการ สอน แผนการเรียนตารางการปฏิบัติงานของสถานศึกษา รายงานเกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลแผนงานโครงการของสถานศึกษา หรือรายงานประจำปี รายงานการประชุม คณะกรรมการหรือคณะทำงานชุดต่าง ๆ เช่น การประชุมกรรมการสถานศึกษา การประชุม คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ข้อมูลบุคลากรของสถานศึกษา ผู้เรียน และ สารสนเทศอื่น ๆ ข้อมูลจากผลการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของกรมวิชาการ

ทั้งนี้ สถานศึกษาไม่จำเป็นต้องจัดทำเอกสารเหล่านี้ขึ้นเพื่อการประเมิน ภายนอกโดยเฉพาะ แต่เป็นเอกสารเท่าที่มีอยู่แล้วจากการปฏิบัติงานตามปกติของสถานศึกษา

2. การกำหนดประเด็นและรายการข้อมูลที่จะต้องรวบรวม ตรวจสอบและวิเคราะห์ระหว่างการตรวจเยี่ยม

หลังจากศึกษาวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และเอกสารข้อมูลอื่นๆ ประกอบแล้ว คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะต้องตรวจสอบและรายการหลักฐานข้อมูลที่จะต้องรวบรวมเพิ่มเติม ทั้งหลักฐานข้อมูลที่ยืนยันสภาพการพัฒนาศึกษาตามที่สถานศึกษาระบุไว้ในรายงานการประเมินตนเอง และหลักฐานข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงาน โดยใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกรอบ เพื่อกำหนดว่าระหว่างการตรวจเยี่ยมจะต้องรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง จากแหล่งใด ด้วยวิธีอะไร เพื่อให้มีหลักฐานครบถ้วนเพียงพอในการวิเคราะห์ และสรุปผลการประเมินอย่าง ถูกต้องชัดเจน ข้อมูลที่จะตรวจสอบและรวบรวมจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 ข้อมูลที่มีแล้ว เพื่อหาหลักฐานยืนยัน

2.2 ข้อมูลที่มีแล้วแต่ยังไม่ชัดเจนหรือหลักฐานยังไม่เพียงพอ เพื่อหา

หลักฐานเพิ่มเติม

2.3 ข้อมูลที่ต้องการ แต่ยังไม่ มี จะต้องหาหลักฐานเพิ่มเติม

3. การวางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมิน กำหนดตารางการตรวจเยี่ยม และการกำหนดภาระงานของผู้ประเมินแต่ละคน

คณะผู้ประเมินภายนอกต้องประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดกิจกรรม จัดอันดับก่อนหลังของกิจกรรม และระยะเวลาที่จะดำเนินการ พร้อมทั้งแบ่งงานและภาระรับผิดชอบสำหรับผู้ประเมินภายนอกแต่ละคนให้ชัดเจน แล้วทำตารางการตรวจเยี่ยมเพื่อเป็นแผนการดำเนินงานและแนวทางการประสานงานของคณะผู้ประเมินภายนอกกับสถานศึกษา

นอกจากนี้คณะผู้ประเมินภายนอกต้องเตรียมแบบบันทึกข้อมูลรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษานั้น และเอกสารข้อมูลเบื้องต้นต่างๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องนำไปใช้ในระหว่างการตรวจเยี่ยมและประเมินภายนอก

4. นัดวันที่จะไปตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษา

ผู้ประสานงานของคณะผู้ประเมินภายนอกต้องทำหนังสือ เพื่อนัดวันที่จะไปตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการที่จะไปตรวจเยี่ยมให้สถานศึกษารับทราบอย่างน้อย 2 สัปดาห์

ล่วงหน้าก่อนการตรวจเยี่ยม โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถปรับตารางการตรวจเยี่ยม รวมทั้งวางแผนทางการประสานงานร่วมกันต่อไปได้

ในหนังสือแจ้งสถานศึกษาควรขอให้สถานศึกษาช่วยเตรียมสถานที่ในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการดี หากเป็นห้องที่แยกเป็นสัดส่วน 1 ห้อง เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกสามารถทำงานและมีโอกาสประชุมปรึกษาหารือกันอย่างเป็นอิสระและไม่รบกวนผู้อื่นในระหว่างการตรวจเยี่ยม รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าและส่วนที่อาจขอเพิ่มเติม ตลอดจน นัดหมายผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา กรรมการนักเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและผู้แทนชุมชน เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอก ได้พบปะหรือสัมภาษณ์ตามกำหนดการในตารางการตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินภายนอก

2. ระหว่างการตรวจเยี่ยม

ในระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาซึ่งมีกำหนดเวลาประมาณ 3 วัน คณะผู้ประเมินภายนอกมีภารกิจในการพิจารณาทบทวนข้อมูลในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ว่าตรงกับสภาพความเป็นจริงเพียงใด เพื่อยืนยันผลตามรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่ยังไม่มีหลักฐานข้อมูลหรือยังไม่ชัดเจนพอ วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลคุณภาพการศึกษาแต่ละมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกตามเกณฑ์ ที่กำหนดและสรุปจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การชี้แจงกับบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจและสร้างความคุ้นเคย และเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอก

ในวันแรกของการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา คณะผู้ประเมินภายนอกควรชี้แจงให้บุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการตรวจเยี่ยม และการประเมินสถานศึกษาว่ามีไฉ่เพื่อจับผิด หรือตัดสินให้คุณให้โทษสถานศึกษา แต่เพื่อช่วยกันรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป รวมทั้งแจ้งให้สถานศึกษาทราบเกี่ยวกับแผนและตารางการตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินภายนอก และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถปรับแก้ตารางการตรวจเยี่ยมได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ คณะผู้ประเมินภายนอกต้องแสดงความจริงใจในลักษณะของการเป็นกัลยาณมิตรเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดี และความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ตลอดระยะเวลาการตรวจเยี่ยม

2. การรวบรวมข้อมูลหลักฐาน

ตลอดระยะเวลาของการตรวจเยี่ยมกิจกรรมส่วนใหญ่คือการรวบรวมข้อมูลหลักฐานตามสภาพจริงของการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงและครบถ้วนจากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งการสังเกตการเรียนการสอน การสัมภาษณ์ พูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาผลงานของผู้เรียนและเอกสารอื่น ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ ผู้ประเมินภายนอกจะต้องปรึกษาหารือเพื่อตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกัน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตลอดเวลา

ในการรวบรวมข้อมูล คณะผู้ประเมินจะต้องบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ และข้อพิจารณา ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่ประมวลมาจากหลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏโดยควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 รักษาสภาพและบรรยากาศให้อยู่ในสภาพปกติอยู่เสมอ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสังเกตกระบวนการเรียนการสอน การสัมภาษณ์/พูดคุย การตรวจสอบผลงานของนักเรียน รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ จะต้องครอบคลุมกิจกรรม การเรียนการสอน การบริหารจัดการทั้งหมดของสถานศึกษา และจะต้องแน่ใจว่าไม่มีการมองข้ามบางสิ่งบางอย่างไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเป็นการประสานความร่วมมือและการช่วยเหลือกันของคณะผู้ประเมินภายนอก และบุคลากรของสถานศึกษา

2.4 พยายามให้มีการสื่อสารการทำความเข้าใจและร่วมมือประสานงานกันอย่างดี ตลอดเวลา

2.5 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้ตรวจเยี่ยมจะต้องไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน แต่พยายามคำนึงถึงความเที่ยงตรง และหลักฐานที่ถูกต้อง ตรงกับสภาพความเป็นจริงเป็นหลัก

2.6 พยายามทำให้ครูแต่ละคนเข้าใจว่า การตรวจเยี่ยมห้องเรียนหรือการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน เป็นการสังเกตบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษาในภาพรวมมากกว่าที่จะประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล

2.7 ผู้ประเมินภายนอกทุกคนควรตระหนักในความสำคัญของการเป็นผู้ฟังที่ดี

2.8 ไม่ควรปล่อยให้กลุ่มบุคคลหรือบุคคลมาดำเนินการใดๆ ที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะผู้ประเมินภายนอกเบี่ยงเบนไปจากแผนการตรวจเยี่ยมและแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้โดยไม่จำเป็น

2.9 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอยู่เสมอ

การประเมินคุณภาพสถานศึกษาจะเป็นที่เชื่อถือ มีความชัดเจนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างแท้จริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับขั้นตอนนี้ ผู้ประเมินภายนอกจึงควรให้ ความสำคัญและรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ อย่างละเอียด รอบคอบ และเที่ยงตรง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผล และสรุปข้อค้นพบ

เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจในการรวบรวมข้อมูลหลักฐานตามประเด็นที่กำหนด ในแต่ละวัน คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องประชุมพร้อมกันเพื่อตรวจสอบข้อมูลว่าตรงกันหรือไม่ วิเคราะห์ ข้อมูลและประเมินผลจากหลักฐานที่ประมวลมาอย่างเที่ยงตรง ปรากฏจากอคติส่วนตัว ประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดแล้ว สรุปข้อค้นพบ หากไม่สามารถเห็นพ้องต้องกัน เรื่องใดจะยังไม่สรุปในเรื่องนั้น แต่จะต้องวางแผนหาหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงต่อไป จนกว่าจะชัดเจน

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว คณะผู้ประเมินภายนอกจะนำข้อค้นพบที่ได้ ทั้งหมดมาอภิปรายร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ตามมาตรฐาน และประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปข้อค้นพบและพิจารณาแนวทางเพื่อพัฒนาต่อไป

4. การนำเสนอผลการประเมินโดยวาจา และอภิปรายร่วมกับคณะผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในวันสุดท้ายก่อนเสร็จสิ้นภารกิจในการตรวจเยี่ยม คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องนำเสนอผลจากการรวบรวม วิเคราะห์หลักฐานข้อมูลและการประเมินผล รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาให้คณะผู้บริหารสถานศึกษาทราบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและให้โอกาส สถานศึกษาชี้แจงในประเด็นที่สถานศึกษาเห็นว่ายังไม่ถูกต้อง เนื่องจากผู้ประเมินอาจได้ ข้อมูล ไม่ชัดเจน โดยในการอภิปรายต้องยึดหลักฐานข้อมูลเป็นหลัก และบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

ขั้นตอนนี้จะมีความสำคัญมากเพราะหากสถานศึกษายังไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินจะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในภายหลัง ผู้ประเมินจะต้องมีเทคนิคและวิธีการพูดที่จะไม่ทำให้สถานศึกษาเกิดความอับอายหรือรู้สึกต่อต้าน หรือสร้างแรงกดดันให้กับสถานศึกษา แต่จะต้องทำให้สถานศึกษามีความรู้สึกว่าข้อค้นพบจากผลการประเมินไม่ว่าจะเป็นจุดเด่นหรือจุดด้อย ล้วนเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และผู้

ประเมินต้องการช่วยพัฒนาสถานศึกษาในลักษณะของผู้ร่วมงานกับสถานศึกษาอย่างแท้จริง ไม่ใช่ผู้ตัดสินชี้ขาด ดังนั้นความสามารถในการสื่อสารด้วยวาจา การประสานความเข้าใจและความศรัทธา ในตัวผู้ประเมินภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็น ที่จะทำให้การประเมินภายนอกเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่มุ่งหวัง

อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินที่รายงานสถานศึกษาจะต้องตรงกับความจริง ที่เป็นผลจากการประชุมและได้รับความเห็นชอบจากคณะผู้ประเมินภายนอก ไม่ใช่ความคิดเห็นหรือข้อสรุปของผู้ประเมินคนใดคนหนึ่ง และไม่ใชการรายงานเพื่อเอาใจสถานศึกษา โดยไม่ตรงกับความเป็นจริง

3. หลังการตรวจเยี่ยม

เมื่อเสร็จภารกิจในการไปตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแล้ว คณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมกันจัดทำร่างรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและทักท้วง หลังจากนั้น นำเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดังนี้

1. จัดทำร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

คณะผู้ประเมินภายนอกต้องนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนเป็นร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ให้ตรงตามหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ และตรงตามที่รายงานให้สถานศึกษาทราบด้วย โดยจัดทำร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาให้เสร็จภายในหนึ่งสัปดาห์ หลังจากการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแห่งนั้น

2. ส่งร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาให้สถานศึกษาตรวจสอบและทักท้วง

ให้คณะผู้ประเมินภายนอกส่งร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษาที่ผ่านการพิจารณากลั่นกรองของคณะผู้อ่านของหน่วยประเมิน ให้สถานศึกษาแห่งนั้นโดยไม่ชักช้า เพื่อให้สถานศึกษาแห่งนั้นตรวจสอบ หากมีประเด็นที่สถานศึกษาเห็นว่าไม่ตรงกับความเป็นจริง ให้สถานศึกษาส่งข้อโต้แย้งและหลักฐานข้อมูลเพิ่มเติมให้คณะผู้ประเมินภายนอกภายใน 15 วันทำการ นับจากวันที่สถานศึกษาได้รับร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาหากพ้นระยะเวลาที่กำหนดให้ถือว่าสถานศึกษายอมรับร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

3. พิจารณาข้อโต้แย้งของโรงเรียน

ในกรณีที่สถานศึกษามีข้อโต้แย้ง ให้คณะผู้ประเมินภายนอกพิจารณาและดำเนินการเพื่อให้ร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงมากที่สุด ดังนี้

หากข้อโต้แย้งและหลักฐานข้อมูลเพิ่มเติมสถานศึกษามีความถูกต้อง ชัดเจนเพียงตรง เชื่อถือได้ และมีเหตุผลมากกว่าข้อมูลในร่างรายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกให้คณะผู้ประเมินภายนอกปรับแก้ร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษาตามข้อโต้แย้งของสถานศึกษาให้เรียบร้อยก่อนส่งร่างรายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษาให้สำนักงานพร้อมทั้งแนบข้อโต้แย้งหลักฐานข้อมูลเพิ่มเติมของ สถานศึกษา

แต่หากข้อโต้แย้งและหลักฐานข้อมูลเพิ่มเติมของสถานศึกษามีความ ถูกต้องชัดเจน เพียงตรง เชื่อถือได้ และมีเหตุผลน้อยกว่าข้อมูลในร่างรายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษา ให้คณะผู้ประเมินภายนอกส่งร่างรายงานการประเมินคุณภาพ พร้อมทั้ง แนบข้อโต้แย้ง หลักฐานข้อมูลเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สำนักงาน เพื่อให้สำนักงานดำเนินการ ตรวจสอบตามวิธีการที่สำนักงานกำหนด

1. ส่งร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาให้

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา

ให้คณะผู้ประเมินภายนอกส่งร่างรายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษาภายใน 45 วัน หลังจากการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแห่งนั้น เพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา

ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาว่าร่างรายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษาขาดคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ตามหลักเกณฑ์และมาตรฐาน ที่สำนักงานกำหนด ให้คณะผู้ประเมินภายนอกที่จัดทำร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษาฉบับดังกล่าว ปรับแก้ร่างรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้เรียบร้อยถูกต้อง

2. ส่งรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาให้สำนักงาน รับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ให้คณะผู้ประเมินภายนอกส่งร่างรายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกของสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ให้สำนักงานรับรอง

มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งคำพิจารณาให้แก้ไข เพื่อให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พิจารณาให้การรับรองรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กำหนดเพื่อเผยแพร่ต่อไป

5.6 เกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาสำหรับการประเมินภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2546 : 59-73) ได้กล่าวถึง เกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาสำหรับการประเมินภายนอกไว้ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษา

การประเมินคุณภาพของสถานศึกษาที่ใช้สำหรับการประเมินภายนอกจะยึดมาตรฐานการศึกษาชาติ : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติเมื่อปี พ.ศ. 2543 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานแต่ละด้านประกอบด้วยมาตรฐานย่อย รวมทั้งสิ้น 27 มาตรฐานแต่ละมาตรฐานประกอบด้วยตัวบ่งชี้ รวมตัวบ่งชี้ที่ต้องทำการประเมินทั้งหมด 91 ตัวบ่งชี้ แต่สำหรับในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548 ซึ่งเป็นระยะเริ่มแรกของการประเมินภายนอก สถานศึกษาอาจจะยังไม่คุ้นเคยกับการประเมินภายนอก และอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานทั้ง 27 มาตรฐาน ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงกำหนดให้มีการประเมินเฉพาะมาตรฐานพื้นฐานที่มีความสำคัญมากที่สุดก่อน 14 มาตรฐาน

เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบการดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดต่างๆ ต่างก็มีการพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้ในการประเมินผลภายในหรือการประเมินตนเองของสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ระหว่างสังกัดต่างๆ จึงมีความเหลื่อมล้ำกัน และมีจุดเน้นของการพัฒนาแตกต่างกัน เพื่อให้การประเมินการประเมินภายนอกอยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จึงมีการกำหนดกรอบมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินสถานศึกษาจำนวน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ดังกล่าวข้างต้น

ในการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อใช้ในการประเมินภายในนั้น พบว่าตัวบ่งชี้บางตัวที่กำหนดโดยหน่วยงานหนึ่งปรากฏอยู่ภายใต้มาตรฐานที่มีชื่อเรียกต่างกับอีกหน่วยงานหนึ่ง หรือแตกต่างไปจากมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่จะใช้ในการประเมินภายนอกทำให้ อาจ

เป็นภาระกับสถานศึกษาในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report = SAR) เสนอหน่วยงานต้นสังกัดและเสนอสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ประกอบกับเพื่อให้กลุ่มบุคคลทั่วไปหรือสาธารณชนได้เข้าใจในผลการประเมินสถานศึกษาได้ง่ายขึ้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จึงเห็นควรให้มีการจัดหมวดหมู่ของการรายงานผลการประเมินใหม่ โดยจำแนกผลการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานเกี่ยวกับผู้เรียน มาตรฐานเกี่ยวกับครูซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับครูโดยเฉพาะ และมาตรฐานที่เหลือ ได้แก่ มาตรฐานด้านปัจจัยบางมาตรฐาน และมาตรฐานด้านกระบวนการ ซึ่งจะจัดอยู่ในกลุ่มมาตรฐานที่เกี่ยวกับ ผู้บริหารด้วยเหตุผลที่ว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานเหล่านี้สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารงานของ ผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ข้อมูลสารสนเทศที่จะรายงานต่อสาธารณชน จึงเป็นข้อมูลที่บ่งบอกถึงคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของครู และคุณภาพของผู้บริหาร ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลหลักที่สำคัญของสถานศึกษา

2. หลักการของการประเมิน

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาสำหรับการประเมินภายนอกมีหลักการดังต่อไปนี้

2.1 ในรอบแรกของการประเมินภายนอก (พ.ศ. 2544-2548) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินภายนอกจะมีเพียงชุดเดียวสำหรับการประเมินสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกแห่ง ทุกสังกัด และทุกเขตพื้นที่

2.2 การเข้าไปประเมินสถานศึกษาในรอบแรกจะเป็นการยืนยันสภาพการดำเนินงานตามข้อมูลหรือร่องรอยหลักฐานที่สถานศึกษาจัดเก็บด้วยวิธีการที่สถานศึกษากำหนดขึ้น และร่องรอยหรือข้อมูลที่ผู้ประเมินภายนอกเก็บเพิ่มเติม โดยจะไม่มี การตัดสินคุณภาพของสถานศึกษาในลักษณะสรุปรวมว่าผ่านหรือไม่ผ่าน รับรองหรือไม่รับรอง แต่จะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาตามมาตรฐานแต่ละตัว โดยหลักการนี้ การประเมินสถานศึกษา จึงมิได้เน้นการเปรียบเทียบหรือแข่งขันกันระหว่างสถานศึกษา แต่เป็นการเปรียบเทียบการดำเนินงานระหว่างมาตรฐานการศึกษาตนเองภายในสถานศึกษานั้น ๆ ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง แก้ไขจุดที่ควรพัฒนา และเสริมจุดเด่นของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

2.3 การประเมินภายนอกจะเป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์และเป็น กลยาคณมิตร มิใช่การจับผิดการดำเนินงานของหน่วยงานหรือผู้บริหาร ผลการประเมินภายนอกจะ

นำไปใช้เป็นสารสนเทศประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมหรือสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานทั่วกัน มิได้มีเป้าหมายเพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาให้คุณให้โทษแก่ผู้เกี่ยวข้อง

3. คุณสมบัติของเกณฑ์การประเมิน

เพื่อให้การประเมินคุณภาพสถานศึกษามีมาตรฐานเดียวกัน การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกจึงพยายามจัดทำขึ้นเพื่อให้มีคุณสมบัติดังนี้

3.1 เป็นเกณฑ์การประเมินที่มีความเป็นปรนัย มีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีความเป็นรูปธรรม ไม่ว่าผู้ประเมินสถานศึกษาจะเป็นใครก็ควรให้ผลการประเมินสอดคล้อง

3.2 เป็นเกณฑ์การประเมินที่ให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพจริงของสถานศึกษา

3.3 เป็นเกณฑ์การประเมินที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ไม่ยุ่งยากในการเก็บข้อมูล การตีความหมายของข้อมูล และการตัดสินผลการประเมิน

3.4 เป็นเกณฑ์การประเมินที่พยายามให้มีหลักการที่ง่ายต่อการจดจำ หลักการที่ใช้ในการพัฒนาเกณฑ์การประเมินจึงมีเพียงหลักการเดียวที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินได้ครอบคลุมเกือบทุกมาตรฐาน มิใช่การจัดทำเกณฑ์เพื่อใช้ในการประเมินมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ใด ตัวบ่งชี้หนึ่งโดยเฉพาะ

3.5 เป็นเกณฑ์การประเมินที่มีความยุติธรรม โปร่งใส สามารถใช้ได้กับสถานศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งบริบท ที่ตั้ง สังกัด และขนาดของโรงเรียน

3.6 เป็นเกณฑ์การประเมินที่มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ เปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของการดำเนินงานของตนเอง

3.7 เป็นเกณฑ์การประเมินที่นำไปสู่การได้ข้อสรุปสำหรับการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา สามารถชี้ถึงจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

4. การกำหนดระดับคุณภาพของสถานศึกษา

เนื่องจากการประเมินคุณภาพภายนอกเพิ่งเริ่มมีการดำเนินการเป็นครั้งแรกในประเทศ ทำให้อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาดังนั้นในช่วงที่ระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษายังไม่ชัดเจนและในช่วงที่ระบบการประเมินภายนอกยังอยู่ระหว่างการพัฒนา การกำหนดระดับคุณภาพของสถานศึกษาจึงเป็นไปอย่างกว้างๆ ก่อน เพื่อมิให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมินมากเกินไป

ระดับที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพจึงกำหนดเพียง 3 ระดับ ในอนาคตหากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา มีระบบฐานข้อมูลที่ดีพอ ก็มีความเป็นไปได้ที่จะมีการปรับระดับคุณภาพ หรือเกณฑ์การประเมินให้มีความละเอียดยิ่งขึ้น ระดับคุณภาพทั้ง 3 ระดับ มีความหมาย ดังนี้คือ ระดับ 3 ดี ระดับ 2 พอใช้ ระดับ 1 ควรปรับปรุง

5. มิติที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพและเกณฑ์การตัดสิน

การประเมินภายนอกเน้นการให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาระบบการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้น การจัดระดับคุณภาพของสถานศึกษาจึง ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการปฏิบัติงาน สถานศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานดีมี กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงความทุ่มเทพยายามอย่างสูง ควรได้รับการประเมิน คุณภาพให้อยู่ในระดับดี ในทางตรงกันข้ามสถานศึกษาใดที่บุคลากรมิได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของการพัฒนาหรือมองเห็นปัญหาที่สมควรได้รับการแก้ไข สถานศึกษานั้นก็ควรต้องได้รับการ ประเมินคุณภาพในระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ด้วยพื้นฐานแนวคิดนี้ มิติที่ใช้ในการจัดคุณภาพจึง จำแนกออกเป็น 3 ประการ ดังต่อไปนี้

5.1 ความตระหนักถึงความสำคัญ (Awareness) ของการพัฒนา การศึกษาให้ได้มาตรฐาน ความเข้าใจในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และมีจิตใจที่อยากพัฒนาให้ดีขึ้น

5.2 ความพยายาม (Attempt) มีร่องรอยและหลักฐานความพยายามในการ ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ดีขึ้น

5.3 การบรรลุผลตามเกณฑ์เกิดผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ผลการ ดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

มิติดังกล่าวข้างต้นทั้ง 3 มิติ จะเป็นตัวกำหนดคุณภาพของสถานศึกษา โดย เกณฑ์การตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติงานในแต่ละระดับมีลักษณะดังต่อไปนี้

ระดับ 3 (ดี) ผลการประเมินได้มาตรฐานคุณภาพในระดับดี (Achievement ได้ตามเกณฑ์ระดับดี)

ระดับ 2 (พอใช้) ผลการประเมินได้มาตรฐานคุณภาพระดับพอใช้ หรือ ได้ผลต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แต่มีร่องรอยความพยายาม (Achievement) ผ่านตามเกณฑ์ขั้นต่ำ แต่ไม่ถึงระดับดี หรือ Achievement ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ แต่มีร่องรอยหลักฐาน Attempt และ Awareness

ระดับ 1 (ควรปรับปรุง) ผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (Achievement) ไม่ผ่านเกณฑ์และ ไม่มีร่องรอยของ Attempt โดยอาจมีหรือไม่มีร่องรอยของ Awareness

สรุป ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินใน 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านผู้บริหาร รวม 14 มาตรฐาน ในแต่ละมาตรฐานจะระบุถึงวิธีดำเนินการ ผลการประเมิน จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะ ซึ่งคณะผู้ประเมินภายนอกใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย โดยการศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องสังเกตกิจกรรม การเรียนการสอน สังเกตพฤติกรรมนักเรียน สังเกตสภาพจริงของโรงเรียน ทั้งนี้ได้ใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในโรงเรียนเป็นเวลา 3 วัน ผลปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ทั้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ และควรปรับปรุง คือ โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในเกณฑ์ดี มี 23 โรงเรียน เกณฑ์พอใช้ 18 โรงเรียน และเกณฑ์ควรปรับปรุง 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางที่อยู่ในเกณฑ์ดี มี 26 โรงเรียน เกณฑ์พอใช้มี 31 โรงเรียน และเกณฑ์ควรปรับปรุง 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ที่อยู่ในเกณฑ์ดีมี 34 โรงเรียนและเกณฑ์พอใช้มี 21 โรงเรียน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้มีผู้วิจัยไว้หลายท่านทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

จิรภัทร ไม้ทองดี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะสภาพและปัญหาการปฏิบัติงาน ในปัจจุบันและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและครูในการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และอุทัยธานี พบว่าสภาพการปฏิบัติงานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

นภเนตร ธรรมบวร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ ในจังหวัดขอนแก่น การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการ

ปฏิรูปการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจมีความมุ่งมั่นเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ

บุญถม หิรัญคำ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษากรรณิโรงเรียนบ้านโสก จังหวัดชัยภูมิ พบว่าการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรวิชาชีพให้สอดคล้องกับท้องถิ่นในรูปแบบคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

สุทธิพงษ์ ทรงศิลป์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข : 32-38) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่สิงหาคม พ.ศ. 2542 – สิงหาคม พ.ศ. 2544 พบว่าด้านที่เป็นปัญหาของบุคลากรและสถานที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ได้แก่ ปัญหาของครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านสถานศึกษา สำหรับด้านนักเรียนพบว่า คุณลักษณะของนักเรียนทั้ง 3 ด้านคือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนมีความสุข ผลการประเมินโดยรวมทั้ง 3 ด้านและจำแนกรายด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านอยู่ระหว่าง 2.4 – 3.1 ปัญหาด้านครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจและแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก ปัญหาด้านสถานศึกษา ขาดแคลนสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี จำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป ทำให้ยากต่อการดูแลและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาด้านผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์ และปัญหาด้านผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนทุกสังกัด คือ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในเรื่องการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ข้อเสนอแนะในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ของบุคคลในสถานศึกษาคือ จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรและครูผู้สอนอย่างจริงจังและทั่วถึง โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำโครงการ การทำวิจัยในชั้นเรียน การสอนแบบบูรณาการและเทคนิคการสอนผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ลดภาระงานของครู พัฒนาผู้บริหารทุกระดับให้เป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถเป็นที่ปรึกษาและนิเทศติดตามผลได้ส่งเสริมให้ครูรักการอ่าน เทคนิคการเรียนรู้ด้วยตนเองและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ด้านสถานศึกษา สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์และใช้เทคโนโลยีให้เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ลดจำนวนนักเรียนต่อห้องเพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอน

จัดทำสื่อการเรียนการสอนใช้เอง ด้านผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งเพื่อให้เศรษฐกิจดีขึ้นและประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สุวรรณ วิลารักษ์ (2543 : ง) ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จของการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ผล การศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับที่ดีเป็นส่วนใหญ่และมีอัตราส่วนของความรู้ความเข้าใจ ที่มากกว่าครูฝ่ายปฏิบัติการสอน บุคลากรในกลุ่มที่มีอายุมากมีประสบการณ์ที่ยาวนาน จะมี ระดับความรู้ความเข้าใจที่ดีกว่าบุคลากรที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อย ส่วนในด้านปัจจัยหลักพื้นฐานที่ ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญที่สุดคือ ครูฝ่ายปฏิบัติการสอนจะ เป็นผู้มีบทบาทโดยตรงกับนักเรียน ปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือ ครูฝ่ายปฏิบัติการสอนไม่เปลี่ยน พฤติกรรมการสอนจากแนวคิดเดิมมิได้กระทำเพื่อให้เด็กมีกระบวนการคิด การแก้ปัญหาและ หาองค์ความรู้อย่างแท้จริง กระบวนการกำกับติดตาม การนิเทศและประเมินผลจากองค์กร ภายนอก เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้ครูฝ่ายปฏิบัติการสอนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียน การสอนและพัฒนาตนเอง เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อนำไปสู่ ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา

ฉัตรชัย ต๊ะปิ่นตา (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่าระดับการดำเนินงานการ เตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษาใน เขตการศึกษา 6 ทั้ง 6 ด้าน คือ การศึกษาและการเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพ การศึกษา การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน การพัฒนาและการปรับปรุง การเตรียมรับการประเมินจากหน่วยงานที่รัฐกำหนด ส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียน ขนาดใหญ่มีการดำเนินงานระดับมาก

นิพนธ์ พรพิพัฒน์ (2546 : 101-102) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหาร จัดการการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 656 คน และจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 458 โรงเรียน ขนาดกลาง 148 โรงเรียนและขนาดใหญ่ 50 โรงเรียน โดยกำหนดกรอบการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือ ขั้นตอนเตรียมการประกอบด้วยการกำหนดนโยบาย กำหนดความ

ต้องการ จัดแผนงานและประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนที่สองขั้นดำเนินการประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากร การบริหารและการบริหารหลักสูตร การจัดระบบสนับสนุนและการจัดระบบนิเทศภายใน ขั้นที่ 3 คือ ขั้นประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ผลการวิจัยรวมพบว่า ขั้นเตรียมการมีการประชาสัมพันธ์มากที่สุด ขั้นดำเนินการมีการจัดระบบนิเทศภายในมากที่สุด ขั้นประเมินผลพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีการประเมินผลอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน สำหรับปัญหาการบริหารจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ขั้นเตรียมการมีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือขั้นดำเนินการและขั้นประเมินผล ปัญหาขั้นเตรียมการคือ การกำหนดนโยบาย ปัญหาขั้นดำเนินการ คือ การจัดระบบสนับสนุนปัญหาขั้นประเมินผลคือ การประเมินของผู้บริหารโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการ การดำเนินงาน ปฏิบัติการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่งต่างกันพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ข้าราชการครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับสภาพปัญหาการบริหารจัดการ ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้าราชการครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547 ก : 88-95) ได้ทำการศึกษามผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่องยุทธศาสตร์และผลการดำเนินงานและบทเรียนจากการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ใช้ปฏิรูปการเรียนรู้จนประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับภารกิจและสถานการณ์ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญได้แก่ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม ยุทธศาสตร์การปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ ยุทธศาสตร์การกำหนดภาระงานและระยะเวลา ยุทธศาสตร์การยกย่องให้กำลังใจ ยุทธศาสตร์การผ่อนคลายกฎระเบียบ ยุทธศาสตร์การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ยุทธศาสตร์การสนับสนุนงบประมาณในช่วงเวลาที่เหมาะสม ยุทธศาสตร์การจัดหาผู้ให้คำปรึกษา ยุทธศาสตร์การรายงานผลการดำเนินงานในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยุทธศาสตร์การตรวจเยี่ยม ยุทธศาสตร์การบูรณาการงานของโรงเรียนและยุทธศาสตร์การกำกับ ดูแลและประเมิน สำหรับยุทธศาสตร์ที่เป็นภารกิจหลักที่จะทำให้เกิดปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสมบูรณ์แบบ คือ การสอนและการประเมินตามสภาพจริง การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาตนเอง

การประกันคุณภาพภายในและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ภารกิจทั้ง 5 ด้านเพื่อนำมาหลอมรวมจะเป็นรูปแบบการดำเนินงานตามวงจร P-D-C-A (Plan-Do-Check-Action)

นันทวุฒิ ศิริมา (2548 : 40) ได้ศึกษากระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบการประเมินผลตามสภาพจริงและองค์ประกอบการวิจัยในชั้นเรียนพบว่ากระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของข้าราชการครู โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง

ศุทธิดา ทองขุ่ม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทในการพัฒนาการเรียนการสอนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู ผลปรากฏว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นั้นแสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

รอดเจอร์ (Rodger, 1999, p 3709) ได้ศึกษาการรับรู้ของครูในเรื่องระบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐเมืองมาริโคปา รัฐอริโซนาเพื่อสำรวจว่าโรงเรียนที่นำระบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรไปใช้มีผลอย่างไร พบว่า โรงเรียนที่นำระบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรมาใช้มีความแตกต่างชัดเจนกับโรงเรียนที่ไม่ได้นำระบบดังกล่าวมาใช้ เนื่องจากครูมีตระหนักในการปฏิบัติงานมากกว่า

เฮย์เวิร์ด (Hayward, 1999, p 4019) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนำระบบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ประเทศแอฟริกาใต้ พบว่า การจัดการศึกษาในแอฟริกาใต้มีแนวโน้มที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีสถานศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับนักเรียนอย่างแท้จริง

คาร์เบอร์รี่ (Carberry, 2000 : <http://www.buu.ac.th/dao/detail.nsp>) ได้ศึกษาผลกระทบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาที่มีต่อโปรแกรมการพัฒนาสถานศึกษา กรณีความรับผิดชอบของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาโดยความร่วมมืออย่างหลากหลายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคือ คณะครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนสามารถสนับสนุนสถานศึกษาให้กลายเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ลิทท์แมน (Littman, 2000 : <http://www.buu.ac.th/dao/detail.nsp>) ได้ศึกษาผลของความเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสถานศึกษาเป็นสำคัญ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวและนโยบายของสถานศึกษา พบว่า

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสถานศึกษาเป็นสำคัญ มีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เมื่อควบคุมบริบทของครอบครัวผู้เรียนให้คงที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบริหารจัดการเป็นต้นนำโดยศึกษากการปฏิรูปโรงเรียนในออสเตรเลียและฮ่องกงพบว่า ส่วนมาก ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหรือบริหารกิจการอื่น ก่อนการบริหารวิชาการหรือการบริหารหลักสูตร ลักษณะการดำเนินงานมีสามแบบ

ซาง (Chang 2004: <http://www.lib.umi.com/dissertations>) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบของผู้นำกับการปฏิรูปการศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู (ประเทศจีน) โดยต้องการเปรียบเทียบรูปแบบของผู้นำที่มีความสามารถในการปฏิรูป (transformation leadership) หรือผู้นำที่มีความสามารถในการเจรจา (transactional leadership) กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา ตามความพึงพอใจของครูเป็นไปในทางบวกและความพึงพอใจในงานของครู มีความสัมพันธ์กับรูปแบบของผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา รูปแบบการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา

ทาคโคเน่ – มอร์ (Tacconi – Moore 2005 : <http://www.lib.umi.com/dissertations>) ได้ศึกษาผลของการปฏิรูปการศึกษา ที่มีต่อการบริหารด้านภาวะผู้นำด้านการเรียนการสอนของ Superintendents ในรัฐแมสซาชูเซตส์ พบว่าการปฏิรูปการศึกษาในปี ค.ศ. 1993 ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้นำการจัดการเรียนรู้ของ Superintendents โดยการวางแผนร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ ในความเป็นผู้นำและสร้างความสัมพันธ์แห่งการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอมาตามลำดับแสดงให้เห็นว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองจะประสบกับความสำเร็จได้นั้น ปัจจัยหลักคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแรงขับเคลื่อนโดยให้การส่งเสริมสนับสนุน ตลอดทั้งมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง นอกจากนั้นแล้ว การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือจากครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนตลอดทั้งสถานศึกษา ต้องมีความพร้อมในด้านหลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจึงจะสามารถทำให้การดำเนินงานในเรื่องการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้สำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2549 จำนวน 510 คน จาก 225 โรงเรียน ประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ

1.1.1 **ผู้บริหารสถานศึกษา** จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2549 จำนวน 255 คน

1.1.2 **ครูวิชาการ** จากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2549 จำนวน 255 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 310 คน โดยมีวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Mogan อ้างใน ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์ (2545 : 102-103) ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง 219 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 310 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 155 คน ครูวิชาการ 155 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1) กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนกับจำนวนประชากรตามขนาดของโรงเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา 155 คน

(1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 55 คน

(2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 58 คน

(3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 42 คน

2) กลุ่มตัวอย่างครูวิชาการ โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนกับจำนวนประชากรตามขนาดของโรงเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูวิชาการ 155 คน

(1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 55 คน

(2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 58 คน

(3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 42 คน

ตารางที่ 3.1 แสดงสัดส่วนจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง	
	เขต 1	เขต 2	รวม	เกณฑ์	เขต 1	เขต 2
เล็ก	39	28	67	42	24	18
กลาง	46	51	97	58	28	30
ใหญ่	69	22	91	55	42	13
รวม	154	101	255	155	94	61

ตารางที่ 3.2 แสดงสัดส่วนจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูวิชาการในสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง	
	เขต 1	เขต 2	รวม	เกณฑ์	เขต 1	เขต 2
เล็ก	39	28	67	42	24	18
กลาง	46	51	97	58	28	30
ใหญ่	69	22	91	55	42	13
รวม	154	101	255	155	94	61

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจโครงสร้างด้านเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม

2.2 ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.4 สร้างแบบสอบถามเป็นรายชื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาตามความมุ่งหมายที่ต้องการซึ่งประกอบด้วย 6 ด้านคือ ส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด ส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่งเสริมในด้านการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมในด้านประสิทธิภาพการเรียนการสอน ส่งเสริมในด้านการนิเทศติดตาม ส่งเสริมในด้านการพัฒนาวิชาชีพ

2.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบพิจารณาแก้ไขและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

2.6 นำแบบสอบถามที่เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.6-1.00

2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระยอง จำนวน 50 โรงเรียน (ผู้บริหาร 50 คน ครูวิชาการ 50 คน)

2.8 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อและเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้

2.9 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนก โดยนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202-204 อ้างในธัญวิทย์ กล้าพลบ , 2543 : 36) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 98

2.10 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีข้อคำถามตามสภาพของการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน ดังนี้คือ

1. บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด จำนวน 8 ข้อ
2. บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี จำนวน 11 ข้อ
3. บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ
4. บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน จำนวน 8 ข้อ
5. บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม จำนวน 8 ข้อ

6. บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวชิชีพ จำนวน 13 ข้อ

รายการข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง เพื่อให้ผู้ตอบได้พิจารณาตามสภาพที่เป็นจริงว่ามีการปฏิบัติงานระดับใด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดของลิเคิร์ท (Best & Kahn, 1993, p, 247 อ้างในปวีณา หมตราคี , 2545 : 60)

ระดับที่ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

ระดับที่ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ในเรื่องประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน

ในส่วนของผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยใช้ผลการประเมินของเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 และ เขต 2 ดังปรากฏในภาคผนวก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

4.1 ขอนหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 และ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำส่งจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยดำเนินการดังนี้

4.2.1 ใส่ที่ซองรับเอกสารของแต่ละโรงเรียน ณ เขตพื้นที่

4.2.2 มอบเป็นแบบสอบถามโดยตรงถึงผู้บริหารสถานศึกษาในโอกาสประชุมที่
เขตพื้นที่

4.2.3 ประสานงานกับศึกษานิเทศก์ ให้ช่วยแจกแบบสอบถามในโอกาสสัมมนาผู้บริหาร

4.3 รวบรวมเก็บแบบสอบถาม โดย ไปรับจากศึกษานิเทศก์แต่ละเขตพื้นที่ที่ประสานงานไว้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้นำส่งมาทางไปรษณีย์ และส่วนหนึ่งผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเอง

4.4 ในกรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามหรือเกิดความล่าช้ากว่ากำหนด ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามถึงสถานศึกษานั้นด้วยตนเอง

4.5 ระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถามใช้เวลา 1 เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550

5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ผู้วิจัยเสนอสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 นำหนักคะแนนที่ได้ตามวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในเครื่องคอมพิวเตอร์

5.2 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปรผลพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว 2535 : 24) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 เปรียบเทียบประสพการณ์การทำงานโดยใช้ค่าที (t-test)

5.4 เปรียบเทียบตำแหน่งหน้าที่การทำงานโดยใช้ค่าที (t-test)

5.5 เปรียบเทียบขนาดของโรงเรียนโดยใช้ค่าเอฟ (F-test)

5.6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตการศึกษาจังหวัดระยองกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Simple Correlation Coefficient)

ตารางที่ 3.3 แสดงเกณฑ์การพิจารณาระดับความสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
.80 ขึ้นไป	สูงหรือสูงมาก
.60 - .79	ค่อนข้างสูง
.40 - .59	ปานกลาง
.20 - .39	ค่อนข้างต่ำ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติทดสอบค่าที
3. สถิติทดสอบค่าเอฟ
4. ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
df	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ตัวแปรอิสระ) (Degree of freedom)
SS	หมายถึง	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
n	หมายถึง	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
p	หมายถึง	ค่าความน่าจะเป็นของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม (Propability)
X_1	หมายถึง	บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด
X_2	หมายถึง	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี
X_3	หมายถึง	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้
X_4	หมายถึง	บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน
X_5	หมายถึง	บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม
X_6	หมายถึง	บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ
X_{tot}	หมายถึง	ผลรวมบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้

- Y หมายถึง ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)
- ** หมายถึง มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P \leq 0.01$)

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 3 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ดังนี้

1.1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.2 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่โดยใช้สถิติค่าที (t-test)

1.3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้สถิติค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's test)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Simple correlation coefficient)

**ตอนที่ 1 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตาม
แนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจังหวัดระยอง**

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการเกี่ยวกับ
บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ในด้านบทบาทการส่งเสริมในการจัดบุคลากร
ตามประสบการณ์และความถนัด บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและ
เทคโนโลยี บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ บทบาทด้านการ
ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม บทบาทด้าน
การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ ได้ข้อสรุปดังตารางที่ 1

1.1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการ
เรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในภาพรวม

ที่	ประเด็นพิจารณา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากร ตามประสบการณ์และความถนัด	4.07	.51	มาก
2.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การ พัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยี	3.75	.52	มาก
3.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้ สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	3.89	.53	มาก
4.	บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการ เรียนการสอน	3.90	.55	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	ประเด็นพิจารณา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
5.	บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม	3.77	.58	มาก
6.	บทบาทด้านการส่งเสริม การพัฒนา วิชาชีพ	3.90	.60	มาก
	รวม	3.88	.47	มาก

n = 310

จากตารางที่ 4.1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมให้มีการเรียกดูข้อมูลเกี่ยวกับการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด	4.00	.69	มาก
2.	ส่งเสริมให้มีการจัดบุคลากรเข้าสอนตามวิชาเอกที่จบการศึกษา	4.10	.79	มาก
3.	ส่งเสริมให้มีการจัดบุคลากรเข้าสอนตามความถนัดของแต่ละบุคคล	4.09	.69	มาก
4.	ส่งเสริมให้มีการจัดบุคลากรเข้าสอนตามประสบการณ์ในวิชาที่สอน	4.06	.68	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
5.	ส่งเสริมให้มีการจัดบุคลากรตามความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาที่สอน	4.10	.63	มาก
6.	ส่งเสริมให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความตั้งใจ	4.06	.65	มาก
7.	ส่งเสริมให้มีการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรที่ทำการสอนด้วยความตั้งใจ	4.18	.70	มาก
8.	ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรตามความต้องการของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความเหมาะสม	3.94	.70	มาก
เฉลี่ย		4.06	.51	มาก

n = 310

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมให้มีการจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้	3.88	.70	มาก
2.	ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิธีการใช้สื่อการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ตามธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.89	.70	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
3.	ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพ มาตรฐานสื่อ การเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นสำหรับใช้ ประกอบการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	3.86	.67	มาก
4.	ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพ มาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นสำหรับใช้ ประกอบการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	3.73	.69	มาก
5.	ส่งเสริมให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา	3.82	.76	มาก
6.	ส่งเสริมให้มีการค้นคว้าแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เพื่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	3.77	.71	มาก
7.	ส่งเสริมให้มีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงและ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น	3.68	.77	มาก
8.	ส่งเสริมให้มีการกำกับติดตามและประเมินผล การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ	3.53	.70	มาก
9.	ส่งเสริมให้มีการผลิตและพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียน การสอน	3.67	.68	มาก
10.	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนบุคลากรการผลิต และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนใน สถานศึกษา	3.72	.68	มาก
11.	ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	3.70	.68	มาก
	รวม	3.75	.52	มาก

n = 310

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมให้มีการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	3.98	.65	มาก
2.	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	3.98	.65	มาก
3.	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน นวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	3.80	.73	มาก
4.	ส่งเสริมให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	3.77	.71	มาก
5.	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนการใช้ห้องสมุดในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	4.22	.75	มาก
6.	ส่งเสริมให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่ในสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้	3.75	.90	มาก
7.	ส่งเสริมให้มีการจัดมุมหนังสือภายในห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	4.01	.78	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริมในการ ใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
8.	ส่งเสริมให้มีการจัดห้องคอมพิวเตอร์และ อินเตอร์เน็ตในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ เพื่อให้ เป็นแหล่งเรียนรู้	4.02	.83	มาก
9.	ส่งเสริมให้มีการจัดศูนย์วิชาการในสถานศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้	3.75	.79	มาก
10.	ส่งเสริมให้มีการจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็น แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	3.74	.78	มาก
11.	ส่งเสริมให้มีการจัดศูนย์การพัฒนากิจกรรมการ เรียนการสอน ในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	3.72	.77	มาก
12.	ส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลเพื่อเป็นไปตาม นโยบายโดยการสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรที่ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ	3.94	.69	มาก
	รวม	3.89	.53	มาก

n = 310

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพ การเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิเคราะห์ หลักสูตรเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และ วางแผนการจัดการเรียนรู้	3.85	.74	มาก
2.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการร่วมกันวางแผนการจัด กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกันใน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.88	.73	มาก
3.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียน	3.87	.69	มาก
4.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จากการ เรียนกับชีวิตจริง	3.92	.64	มาก
5.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง	3.81	.69	มาก
6.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์	4.19	.69	มาก
7.	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรนำผลการประเมิน การเรียนการสอนมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางใน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น	3.79	.69	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพ การเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
8.	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีการพบปะกันเพื่อ ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ การนำผลการประเมินการเรียนการสอนไปเป็น แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนรู้	3.88	.68	มาก
	รวม	3.90	.55	มาก

n = 310

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริม การนิเทศติดตาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกำหนดนโยบาย และ แผนปฏิบัติการนิเทศติดตามภายในสถานศึกษา	3.81	.67	มาก
2.	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการ วางแผนการนิเทศติดตาม	3.78	.67	มาก
3.	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรนิเทศซึ่งกันและกัน	3.75	.69	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริม การนิเทศติดตาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
4.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศแบบเครือข่าย ระดับชั้น โดยให้บุคลากรนิเทศบุคลากรด้วยกัน เพื่อเกิดการพัฒนาเป็นทีมงานเดียวกัน	3.67	.75	มาก
5.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำผลการนิเทศติดตาม ไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	3.77	.75	มาก
6.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีเครื่องมือสำหรับการนิเทศ ติดตามซึ่งพร้อมที่จะใช้อย่างเพียงพอ	3.64	.75	มาก
7.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศติดตามโดยมีการ ประเมินผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	3.79	.73	มาก
8.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการตรวจแผนการจัดการ เรียนรู้ของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอพร้อมทั้ง ข้อเสนอแนะ	3.86	.73	มาก
	รวม	3.76	.58	มาก

n = 310

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริม การพัฒนาวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมสัมมนาบุคลากรในด้านภาษา	3.78	.77	มาก
2.	ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตร	3.87	.77	มาก
3.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรู้ในด้านของการวัดผล ประเมินผล	3.84	.75	มาก
4.	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประชุมเพื่อชี้แจงการบริหาร จัดการภายในสถานศึกษา	3.96	.76	มาก
5.	ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมสัมมนาในด้านของการทำ วิจัยในชั้นเรียน	3.69	.79	มาก
6.	ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมสัมมนาในด้านเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ปฏิบัติการสอน	3.81	.73	มาก
7.	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และทักษะในภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา	3.60	.84	มาก
8.	ส่งเสริมให้มีการอบรมสัมมนาในด้านของการมี บุคลิกภาพที่เหมาะสมเกี่ยวกับวิชาชีพครูรวมทั้งมี ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	3.87	.76	มาก
9.	ส่งเสริมให้มีการอบรมสัมมนาในด้านบุคลิกภาพและ วิสัยทัศน์ที่ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ	3.74	.72	มาก
10.	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนในด้านของการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นใน ระบบคุณธรรม ความสามัคคีในหมู่คณะ	4.07	.70	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทด้านการส่งเสริม การพัฒนาวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
11.	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนในด้านของการประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ในการอนุรักษ์และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม	3.97	.67	มาก
12.	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนในด้านของการให้ความรักความเมตตา เอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์	4.24	.66	มาก
13.	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนในด้านของการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	4.15	.64	มาก
รวม		3.90	.60	มาก

n = 310

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.2 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่โดยใช้สถิติค่าที (t-test)

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป
การเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวม

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้	น้อยกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัด บุคลากรตามประสบการณ์และความ ถนัด	4.10	.42	4.06	.52	.327	.063
2.	บทบาทด้านการส่งเสริมการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี	3.79	.52	3.74	.51	.436	.721
3.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้ สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	3.94	.50	3.89	.53	.638	.233
4.	บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพ การเรียนการสอน	3.92	.51	3.90	.55	.253	.268
5.	บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม	3.81	.52	3.75	.60	.627	.112
6.	บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนา วิชาชีพ	4.00	.79	3.90	.56	1.022	.782
	รวม	3.90	.44	3.87	.47	.439	.121

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย และ
ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานมาก มีการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารใน
การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในภาพรวม

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป การเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผู้บริหาร		ครูวิชาการ		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
		1.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัด บุคลากรตามประสบการณ์ และความ ถนัด	4.15	.48		
2.	บทบาทด้านการส่งเสริมการใช้สื่อการ พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี	3.77	.47	3.73	.56	.530*	.027
3.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้ สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	3.92	.48	3.87	.58	.944	.184
4.	บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพ การเรียนการสอน	3.93	.49	3.87	.60	.987*	.045
5.	บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม	3.80	.56	3.73	.61	1.003	.199
6.	บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนา วิชาชีพ	3.96	.58	3.86	.61	1.470	.154
	รวม	3.91	.42	3.83	.51	1.404*	.014

*p<.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ส่วนเรื่องอื่นไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูป
การเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวม

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป การเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระยอง	แหล่งความ	df	SS	MS	F	P
		แปรปรวน					
1.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัด บุคลากรตามประสบการณ์ และความ ถนัด	ระหว่างกลุ่ม	2	2.714	1.357	5.284**	.006
		ภายในกลุ่ม	307	78.836	.257		
		รวม	309	81.550			
2.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2	2.522	1.261	4.860**	.008
		ภายในกลุ่ม	307	79.651	.259		
		รวม	309	82.172			
3.	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้ สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	2.510	1.255	4.552**	.001
		ภายในกลุ่ม	307	84.659	.276		
		รวม	309	87.170			
4.	บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพ การเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.677	2.339	8.190**	.000
		ภายในกลุ่ม	307	87.660	.286		
		รวม	309	92.337			
5.	บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.713	1.856	5.598**	.004
		ภายในกลุ่ม	307	101.802	.332		
		รวม	309	105.515			
6.	บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนา วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.003	2.017	5.804**	.003
		ภายในกลุ่ม	307	106.676	.347		
		รวม	309	110.709			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	2	3.266	1.633	7.861**	.001
		ภายในกลุ่ม	307	63.776	.208		
		รวม	309	67.042			

**P ≤ 0.01

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.01$)

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในภาพรวม

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดสถานศึกษา		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		($\bar{X} = 3.82$)	($\bar{X} = 3.78$)	($\bar{X} = 4.01$)
เล็ก	3.82	-	-0.024	-0.208*
กลาง	4.78		-	-0.185*
ใหญ่	4.01			-

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.11 พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในภาพรวม โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) โดยค่าเฉลี่ยโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม ในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดสถานศึกษา		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		($\bar{X} = 3.98$)	($\bar{X} = 4.00$)	($\bar{X} = 4.19$)
เล็ก	3.98	-	-0.024	-0.208*
กลาง	4.00		-	-0.185*
ใหญ่	4.19			-

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง มีทัศนะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัดแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดสถานศึกษา		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		$(\bar{X} = 3.75)$	$(\bar{X} = 3.65)$	$(\bar{X} = 3.86)$
เล็ก	3.75	-	-.104	-.107
กลาง	3.65		-	-.211*
ใหญ่	3.86			-

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.13 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีทัศนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมในการใช้
สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดสถานศึกษา		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		($\bar{X} = 3.86$)	($\bar{X} = 3.80$)	($\bar{X} = 4.00$)
เล็ก	3.86	-	-0.056	-0.149
กลาง	3.80		-	-0.206*
ใหญ่	4.00			-

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.14 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มี
ทัศนะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็น
แหล่งเรียนรู้ แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) โดยค่าเฉลี่ยของ
โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม
ประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดสถานศึกษา		
		ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.84$)	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 3.79$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 4.06$)
เล็ก	3.84	-	-0.048	-0.226*
กลาง	3.79		-	-0.274*
ใหญ่	4.06			-

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.15 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก
และโรงเรียนขนาดกลาง มีทัศนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริม
ประสิทธิภาพการเรียนการสอนแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq$
0.05) โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม
การนิเทศติดตาม

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดสถานศึกษา		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		($\bar{X} = 3.72$)	($\bar{X} = 3.65$)	($\bar{X} = 3.90$)
เล็ก	3.72	-	-0.074	-0.177
กลาง	3.65		-	-0.251*
ใหญ่	3.90			-

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.16 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีทัศนะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตามแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม
การพัฒนาวิชาชีพ

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดสถานศึกษา		
		ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 3.85$)	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 3.80$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 4.05$)
เล็ก	3.85	-	-.048	-.207
กลาง	3.80		-	-.256*
ใหญ่	4.05			-

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ 4.17 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางมี
ทัศนะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ แตกต่าง
กับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนขนาดใหญ่มี
ค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปสอบถามความคิดเห็นกับครูวิชาการ และผู้บริหาร
สถานศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 310
คน ได้แบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาวิเคราะห์ตามรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและขนาดสถานศึกษา

	ผู้บริหาร		ครูวิชาการ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน						
น้อยกว่า 10 ปี	20	12.90	29	18.71	49	15.80
มากกว่า 10 ปี	135	87.10	126	81.29	261	84.20
รวม	155	100.00	155	100.00	310	100.00
ขนาดของสถานศึกษา						
ขนาดเล็ก					42	27.10
ขนาดกลาง					58	37.40
ขนาดใหญ่					55	35.50
รวม					155	100.00

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มี 20 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 และผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มี 135 คน คิดเป็นร้อยละ 87.10 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มี 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.71 ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มี 126 คน คิดเป็นร้อยละ 81.29 และสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จากกลุ่มตัวอย่าง 155 โรงเรียน ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 42 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.10 สถานศึกษาขนาดกลาง 58 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.40 สถานศึกษาขนาดใหญ่ 55 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 35.50

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิบัติการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Simple correlation coefficient)

ตารางที่ 4.19 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิบัติการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

บทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิบัติการเรียนรู้	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_{tot}	Y
1. บทบาทด้านการส่งเสริมในการ จัดบุคลากรตามประสบการณ์ และ ความถนัด (X_1)	1						.783**	.019
2. บทบาทด้านการส่งเสริมในการ ใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและ เทคโนโลยี (X_2)	.689**	1					.885**	.126*
3. บทบาทด้านการส่งเสริมในการ ใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ (X_3)	.658**	.775**	1				.878**	.169**
4. บทบาทด้านการส่งเสริม ประสิทธิภาพการเรียนการสอน (X_4)	.656**	.722**	.697**	1			.883**	.090

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X _{tot}	Y
5. บทบาทด้านการส่งเสริมในการ นิเทศติดตาม (X ₅)	.572**	.689**	.679**	.804**	1		.856**	.149**
6. บทบาทด้านการส่งเสริมการ พัฒนาวิชาชีพ (X ₆)	.548**	.639**	.646**	.700**	.660**	1	.817**	.021
X _{tot}	.783**	.885**	.878**	.883**	.856**	.817**	1	.133*
Y	.019	.126*	.169**	.090	.149**	.021	.133*	1

*P ≤ 0.05

(n=310)

**P ≤ 0.01

จากตารางที่ 4.19 พบว่าในภาพรวมบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า บทบาทของผู้บริหารในด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) บทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P \leq 0.01$) บทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตามมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P \leq 0.01$) ส่วนด้านอื่น คือ บทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด บทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน บทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง

1.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

1.3 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน

2. สมมติฐานการวิจัย

2.1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

2.2 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีความสัมพันธ์กัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 255 คน ครูวิชาการ 255 คน รวมทั้งหมด 510 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาครูวิชาการ ซึ่งได้มาโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างใน ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์ 2545 : 102-103) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 219 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 310 คน จากนั้นจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มเป็นชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกระจายตามขนาดโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่าเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .98

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประสานงานกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1 และ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ทั้ง 2 เขตในการแจกและรอรับข้อมูลคืน โดยส่วนหนึ่งส่งและเก็บแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ เก็บด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน – 30 มิถุนายน พ.ศ. 2550 แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 310 ฉบับ ได้รับคืนทั้งหมด 310 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ควบคุมแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย

(mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

4.4 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's test)

4.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Simple correlation coefficient)

5. สรุปการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลดังนี้

5.1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีบทบาทสูงสุด เรียงตามลำดับดังนี้ 1) บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด 2) บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน 3) บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ 4) บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ 5) บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม 6) บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

5.2 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.3 เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านการส่งเสริมการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

5.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัดโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตามโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

5.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ด้านบทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.01$) ด้านบทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านบทบาทด้านการนิเทศติดตาม

6. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง ครั้งนี้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

6.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติตามบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา และหมวด 7 ว่าด้วยครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องมีการปฏิรูปตนเองตามไปด้วย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูต้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้มุ่งไปสู่ข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการปฏิรูปการศึกษาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องต้องหันกลับมาทบทวนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพราะจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด สามารถค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งหวังที่จะได้เห็นคนไทยที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน แก้วคำไสย์ (อ้างใน ศุทธิดา ทองขุ่ม. 2548 : 75) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของนภเนตร ธรรมบวร (2542 : 46) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีความมุ่งมั่น และเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ ซึ่งในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง มุ่งมั่นพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ โดยเหมาะสมกับการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อ

สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการทั้งในระดับอำเภอ จังหวัดและ สถานศึกษาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง สามารถ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้อย่างจริงจัง ดังนั้น ผลการศึกษบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมจึงอยู่ในระดับ มากทุกด้าน

6.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนว ปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี และประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป มีการปฏิบัติ ตามบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4.2 บทบาท ของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่าง กัน ทั้งนี้เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการ เพื่อนำสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่แสดงคุณภาพทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้ที่รับบทบาทในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจึงมีความตระหนักถึงความรู้ ความเข้าใจ สามารถบริหารและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ทั้งยังต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อ การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้แล้วนโยบายการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป การเรียนรู้นั้น หน่วยงานต้นสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีแนว ปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการที่ชัดเจน สามารถนำไป ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหาร สถานศึกษา ครูวิชาการถ้าได้ศึกษาแนวดำเนินการนโยบายให้เข้าใจ แล้วย่อมสามารถใช้วิธีการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องอาศัยประสบการณ์และใน ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความสนใจและตื่นตัวในการ บริหารงานการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้อันเป็นผลจากการอบรมสัมมนาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง ตลอดจนเป็นผลจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการ ประชาสัมพันธ์การปฏิรูปการเรียนรู้ของสื่อมวลชนและเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ มี ภารกิจด้านวิชาการที่คล้ายคลึงกันจึงเป็นไปได้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการที่มี

ประสบการณ์ต่างกันจะมีความสนใจและให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาเหมือนกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสมอ สุวรรณโค (2543 : 113) ที่ศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งและประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษาไม่แตกต่างและผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สนิท ชีอัสต์ย์ (2543 : 121- 124) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทัศนะต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้านและรวมทุกด้านจำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

6.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) นั้นแสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษามีทัศนะแตกต่างกับครูวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน คือบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทโดยตรงในการที่จะบริหารจัดการ ส่งเสริมสนับสนุน ตลอดทั้งการลงมือดำเนินการได้ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544 : 5) ผู้บริหารเป็นผู้นำในด้านของการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการ โดยประสานความร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา ซึ่ง นวลจิตต์ เขาวงกิตพงศ์ และคณะ (2545 : 48 – 53) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในด้านของการสนับสนุน อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยในชั้นเรียน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ การสร้างขวัญกำลังใจซึ่งส่งผลในเรื่องของประสิทธิภาพการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 ประเด็น คือ บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้ตามบทบาทสูงกว่าครูวิชาการ

6.4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($p \leq 0.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($p \leq 0.01$) ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการ

เรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันโดยค่าเฉลี่ยบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดใหญ่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ผู้บริหาร ครูวิชาการในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก มีบทบาทด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้แตกต่างกัน น่าจะเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมค่อนข้างสูง การได้รับเลือกเป็นโรงเรียนนำร่องทางการศึกษา การเข้ารับการอบรมสัมมนา การได้รับการจัดสรรงบประมาณรายหัวและวัสดุอุปกรณ์มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก จึงทำให้สถานศึกษาขนาดใหญ่สามารถจัดกิจกรรมได้ครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้สถานศึกษาขนาดใหญ่มักตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนขนาดใหญ่ ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา บุคคลในชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ สามารถส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาได้มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาจทำให้ผู้บริหารของสถานศึกษาขนาดใหญ่มีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้สูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ สุรวิทย์ แก้วอำไพ (2544 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความรู้และการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

6.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($p \leq 0.01$) ด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพราะในด้านบทบาทของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน ถือเป็นบทบาทสำคัญที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนหรือเป็นตัวจักร

สำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ให้ดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งบทบาทการส่งเสริมของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน นั้น ผลจากการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูวิชาการ แล้วนั้น พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านของการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามาตรฐานด้านผู้บริหารทุกมาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 13 มีการจัดองค์การ โครงสร้างและการบริหารอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งในทุกมาตรฐานมุ่งสู่การจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลไปถึงผู้เรียนเป็นหลัก รายละเอียดจะมีตัวบ่งชี้ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในแต่ละมาตรฐานด้านผู้บริหารสามารถสอดคล้องกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 13 ตัวบ่งชี้ที่ 5 นั้น ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 18 ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 25 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งได้บ่งบอกถึงบทบาทของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งพิจารณาได้จากร่องรอยของความพยายามทำให้ได้กระบวนการทำงานที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 4) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง นั้นแสดงว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีความสัมพันธ์กัน

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ซึ่งพบว่าบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษา ครู วิชาการ มีทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งในบางด้านจะต้องมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ควรดำเนินการดังนี้

7.1.1 หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ประสานงาน สนับสนุน ส่งเสริมโดยจัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและประโยชน์ในด้านของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้

7.1.2 หน่วยงานในระดับโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการที่จะคอย ส่งเสริมงานด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นดังนี้ ด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี เช่น การมีสื่อและเทคโนโลยีอย่างเพียงพอกับนักเรียน และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม เช่น การมีเครื่องมือในการนิเทศอย่างเพียงพอ การนำผลการนิเทศมาพัฒนาโดยใช้เป็นนโยบายของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน เช่น การปรับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรให้เหมาะสมในการปฏิบัติงาน จัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ เป็นสื่อได้อย่างเหมาะสม ความเหมาะสมในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดความแตกต่างระหว่างบุคคล นำผลการประเมินมาพัฒนาการเรียนการสอน

7.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ควรมีแนวทางแก้ไขในด้านของการจัดบุคลากรตามประสบการณ์ และความถนัด ด้านการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามและการพัฒนาวิชาชีพ

7.1.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน กับผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาในด้านของการใช้สื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี การใช้แหล่งเรียนรู้และการนิเทศติดตาม

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาวิจัย ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2.2 ควรศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2.3 ควรศึกษาวิจัย บทบาทของผู้บริหารในการดำเนินงานด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2.4 ควรศึกษาวิจัย บทบาทการของผู้บริหารในการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนการสอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2.5 ควรศึกษาวิจัย ประสิทธิภาพด้านการนิเทศติดตามของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.2.6 ควรศึกษาวิจัย บทบาทของผู้บริหารด้านการจัดหาแหล่งเรียนรู้ กับความพึงพอใจของนักเรียนในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2543) แนวปฏิบัติการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ
พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- _____ (2548) การประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันดับที่ 1
กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- _____ (2544) แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- กระทรวงศึกษาธิการ (2545) การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
ดี เอ็ม พอเธอร์ พี กรุ๊ป
- _____ (2548) การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาที่มี
ประสิทธิภาพ พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
กล้า ทองขาว (2544) "การนำนโยบายไปปฏิบัติ" ใน ประมวลสาระชุดวิชานโยบายและการ
วางแผนการศึกษา หน่วยที่ 3 หน้า 225-226 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- กัญญาภัค สัมราญใจ (2542) "บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการพัฒนาชนบทใน
ประเทศไทย" ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กุลกานต์ วงษ์สิงห์ (2545) "บทบาทของผู้บริหารในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความบกพร่อง
ในการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร" ปรินญาณิพนธ์ สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กลุ่มนโยบายและแผน (2549) รายงานการจัดการศึกษา 2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง
เขต 1
- กลุ่มนโยบายและแผน (2550) รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2550 สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
- โกวิทย์ ประवालพฤกษ์ (2543) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) แนวจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด* พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพมหานคร สกายบุ๊กส์
- _____ (2544) *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
สกายบุ๊กส์
- งามเพ็ญ พันธุ์ดี (2545) "บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
ตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี" ปรินิพนธ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จาดรนต์ ฉายแสง (2548) *ทิศทางและมาตรการในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา*
กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- จำเริญ จิตรหลัก (2544) "นักเรียนกับการปฏิรูปการศึกษา" *วารสารวิทยากร* 12, 99 (มีนาคม)
23-24
- จิรภัทร ไม้ทองดี (2540) "การศึกษาลักษณะสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานในปัจจุบันและ
วิสัยทัศน์ของผู้บริหารและครูในการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา"
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ฉัตรชัย ต๊ะปิ่นตา (2544) "การเตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญการศึกษาในเขตการศึกษา 6" กรุงเทพมหานคร :
วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชาติรี สำราญ (2542) "แก่นแท้การปฏิรูปการเรียนรู้" *เอกสารประกอบคำบรรยายการพัฒนา
สถานศึกษาทั้งระบบ* กรุงเทพมหานคร โรงแรมวินเซอร์
- ดำริ บุญชู (2548) "การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา" *วารสารวิชาการ* 8, 1
(มกราคม - มีนาคม) : 29
- ทศนา เขมมณี (ม.ป.ป.) *การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดล CIPPA*
กรุงเทพมหานคร
- เทิดศักดิ์ เดชคง (2542) "ความฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษายุคใหม่" *วารสารวิชาการ* 2, 2
(มกราคม) : 62-65
- ธีรพันธ์ คงนาวัง (2544) "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา"
ข้าราชการครู 2, 21 (เมษายน - พฤษภาคม)
- นพ วิทย์พัฒน์ (2548) *การประเมินวิทยฐานะ* กรุงเทพมหานคร ธรรมสาร 118

- นภเนตร ธรรมบวร (2542) "การพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น" งานวิจัยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- นวลจิตต์ เขาวงกิตพงศ์ และคณะ (2545) ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- นันทวุฒิ ศิริมา (2548) "การศึกษากระบวนการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ
- นิพนธ์ พรพิพัฒน์ (2546) "สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- บุญชม ศรีสะอาด นฤสง นิลแก้ว (2535) "การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง" วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม 10, 3 (มีนาคม - มิถุนายน) : 24
- บุญถม หิรัญคำ (2540) "การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านโสก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ประยูร ศรีประสาธน์ (2546) "พัฒนาการของทฤษฎีการบริหารการศึกษา" ใน ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1 หน้า 39 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์
- ประเวศ วะสี (2543) ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว
- ปวีณา หมตราคี (2545) "สภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ (2545) "ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง" วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 3, 8 (ธันวาคม 2544 - พฤษภาคม 2545) : 102 - 103

- พนาลัย อยู่สำราญ (2535) "ตัวแปรทางจิตวิทยาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมการสอนของครูผู้สอนสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 1" ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มันตรา ธรรมบุศย์ (2544) "รูปแบบการเรียนรู้ learning styles" วารสารวิชาการ 4, 10 (ตุลาคม) : 6 – 14
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร นามมีบุ๊คส์ เคชั่น
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542) การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร เลิฟแอนด์ลิฟ เพรส
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543) "การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ" เอกสารประกอบคำบรรยาย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศุทธิดา ทองช่อม (2548) "บทบาทในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สงบ ลักษณะ (2544) "แนวทางประกันคุณภาพการศึกษา" ค้นคืนวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2547 จาก [http://w.w.w.emisc.moe.go.th;main2 / article/article/htm](http://w.w.w.emisc.moe.go.th;main2/article/article/htm)
- สนิท ชี้อัสต์ย์ (2543) "สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และคนอื่น ๆ (2543) "รายงานวิจัยเอกสารเรื่อง ใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร" วารสารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร การศาสนา.
- _____. (2543) ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด กรุงเทพมหานคร สำนักงานฯ
- _____. (2543ง) เด็กเรียนรู้ด้วยครือมืออาชีพ พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร การศาสนา
- _____. (ม.ป.ป.) การประกันคุณภาพการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร การศาสนา
- _____. (2549) "ปฏิรูปการศึกษาไทย" ค้นคืนวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2549 จาก <http://w.w.w.thaiedresearch.org/result/php?id=6949>

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544) *กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร การศาสนา*
 _____ (2547) *มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร การศาสนา*
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547) *มาตรฐานการศึกษาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547 กรุงเทพมหานคร สำนักงานฯ*
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2546) *พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร คุรุสภาพลาดพร้าว*
 _____ (2548) *พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร คุรุสภาพลาดพร้าว*
 _____ (2549) *คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร คุรุสภาพลาดพร้าว*
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548) *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์*
- สุทธิพงษ์ ทรงศิลป์ (2542) "การศึกษาการดำเนินการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบฝึกเด็กเป็นศูนย์กลาง กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองเตียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว" *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*
- สุรวิช แก้วอำไพ (2544) "ภาวะผู้นำทางการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิ แห่งสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย" *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- สุวรรณ วิลารักษ์ (2543) "ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา" *วิทยานิพนธ์ปริญญาารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา*

- สุวิทย์ หิรัญยกานนท์ (2542) *พจนานุกรม กรุงเทพมหานคร ไอ.คิว. เพรสเซ็นเตอร์*
- เสมอ สุวรรณโค (2543) "การดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สังกัด
สำนักงานการศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- อมรรวิชัย นาคกรทรรพ (2544) *ปฏิรูปการศึกษาไทย..ในมุมมองประชาชน กรุงเทพมหานคร
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา*
- Carberry, Belinda Maria Wallace. (2000) "The impact of multiple stakeholders on the Comer School Development Program : One principal's account" in *Dissertation Abstracts International*. <http://w.w.w.buu.ac.th/ado/detail.nsp>
- Chang, Hsing-Ling Rebecca (2004) "The Relationship of Leadership Style to Education Reform as Indicated by Teachers Job Satisfaction" (China) 114p. <http://w.w.w.lib.umi.com/dissertations> Retrieved February 25, 2006, from Dissertation Abstracts Online.
- Hayware, R.P.D. (1999). "Action Research on Total Quality Education in a South Africa Primary School Available" : (CD-ROM). Abstract from : Proquest File : Dissertation Abstracts Oder NO : Not.
- Littman. (2000) "A comparison of three kindergarten curricula on Language and literacy performance." In *Dissertation Abstracts International* <http://w.w.w.buu.ac.th/dao/detail.nsp>.
- Rodgers, C.G. (1999, April) "Teacher Perceptions of Total Quality Management Practices in Elementary School" : (CD-ROM) Abstracts from : Proquest File : Dissertation Abstracts Oder NO : AAC 9910284.
- Sheldren, Mary E. (1971) "Investments and involvement as Mechanism Producing Commitment Technology Publications."
- Tacconi-Moore, Lorraine (2005) *The Influence of Educational Reform on Instructional Leadership of Superintendents In Massachusetts*. 159p. <http://w.w.w.lib.umi.com/dissertations> Retrieved February 25, 2006, from Dissertation Abstracts Online.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเครื่องมือ

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศร 0522.16 (บ)/ 420

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 18 กันยายน 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คร. พีระ รัตนวิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายประเทือง คุรุทอรัญ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระยอง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิรูปการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง เครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอบอกมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศษ 0522.16 (บ) / 120

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 18 กันยายน 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. วิสิษฐ กิจปรีชา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายประเทือง คุรุขจรวิทย์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระยอง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิบัติการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง เครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอบอกมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศร 0522.16 (บ) 420

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 18 กันยายน 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ. ชिरศักดิ์ อินทรมาคย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายประเทือง คุรุทอรัญ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระยอง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิรูปการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศร 0522.16 (บ)/A 20

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางซุง อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 18 กันยายน 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรี ดร. คมพล สุวรรณฤกษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายประเทือง ฤทธิ์รัฐ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระยอง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิรูปการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง เครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ ๔๒๐

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 18 กันยายน 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. สุวิสา บุญโชติหิรัญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายประเทือง คุรุชอรัญ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหาร ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิบัติการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดระยอง ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปฏิบัติการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง เครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566-7

ที่ ศธ ๐๔.๑๒๕...../.....๖๒๘๑

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต ๑
ถ.บางจาก ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
จังหวัดระยอง ๒๑๐๐๐

28 กันยายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์กรอกข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วยนายประเทือง ครูทอรัญ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลระยอง กำลังศึกษาหลักสูตรครุศึกษามหาบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จึงขอความอนุเคราะห์ท่านกรอกข้อมูลในแบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

ขอแสดงความนับถือ

(นางกรวิ รุ่งสิริวารักษ์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๑ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต ๑

ที่ ศธ ๐๔๑๒๖/๓๒๒๗

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต ๒
 ๘๘/๑ หมู่ ๑ ตำบลวังหว่า อำเภอแกลง
 จังหวัดระยอง ๒๑๐๐๐

๒๕ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์กรอกข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วยนายประเทือง คุรทอรัญ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลระยอง กำลังศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง จึงขอความอนุเคราะห์ท่านกรอกข้อมูลในแบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

ขอแสดงความนับถือ

(นายณัฐเศรษฐ์ โพธิ์ศรีทอง)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต ๒

กลุ่มอำนาจการ กลุ่มงานบริหารทั่วไป

โทร 0-3867-1180

โทรสาร 0-3867-2516

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป
การเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยองตามที่ปฏิบัติจริงในสถานศึกษาของท่าน ขอความกรุณาให้ท่านกรอกแบบสอบถามตามความเป็นจริง ความคิดเห็นของท่านจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม ฉะนั้นจึงไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัย ขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามทุกข้อ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง
- ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

นายประเทือง ครุฑอรัญ

นักศึกษาปริญญาโท แขนงวิชาบริหารการศึกษา

สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูป
การเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของท่านในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับของการปฏิบัติตามความเป็น
จริง ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
0	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีศูนย์สื่อ การเรียนรู้ในสถานศึกษา		/				

คำอธิบาย จากตัวอย่างข้อ 0 แสดงว่าส่งเสริมสนับสนุนให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา
มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ข้อ	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	ส่งเสริมให้มีการเรียกดูข้อมูลเกี่ยวกับการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และความถนัด						
2	ส่งเสริมให้มีการจัดบุคลากรเข้าสอนตามวิชาเอกที่จบการศึกษา						
3	ส่งเสริมให้มีการจัดบุคลากรเข้าสอนตามความถนัดของแต่ละบุคคล						
4	ส่งเสริมให้มีการจัดบุคลากรเข้าสอนตามประสบการณ์ในวิชาที่สอน						
5	ส่งเสริมให้มีการจัดบุคลากรตามความรู้ความเข้าใจในสาระวิชาที่สอน						
6	ส่งเสริมให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำการสอนด้วยความตั้งใจ						
7	ส่งเสริมให้มีการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรที่ทำการสอนด้วยความตั้งใจ						
8	ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรตามความต้องการของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความเหมาะสม						
9	ส่งเสริมให้มีการจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้						
10	ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้						

ข้อ	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
11	ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิธีการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ตามธรรมชาติ ของสาระการเรียนรู้และความแตกต่าง ระหว่างบุคคล						
12	ส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์และประเมิน คุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนอย่าง สมบูรณ์						
13	ส่งเสริมให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ใน สถานศึกษา						
14	ส่งเสริมให้มีการค้นคว้าแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เพื่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้						
15	ส่งเสริมให้มีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงและ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชนและสังคมอื่น						
16	ส่งเสริมให้มีการกำกับติดตามและ ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้เป็น ระยะเวลา						
17	ส่งเสริมให้มีการผลิตและพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อใช้ประกอบการ เรียนการสอน						
18	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนบุคลากรผลิต และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนใน สถานศึกษา						

ข้อ	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
19	ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี						
20	ส่งเสริมให้มีการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา						
21	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา						
22	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรม ที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา						
23	ส่งเสริมให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา						
24	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนการใช้ห้องสมุดในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้						
25	ส่งเสริมให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่ในสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้						
26	ส่งเสริมให้มีการจัดมุมหนังสือภายในห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้						
27	ส่งเสริมให้มีการจัดห้องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาอย่างเพียงพอเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้						
28	ส่งเสริมให้มีการจัดศูนย์วิชาการในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้						

ข้อ	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
29	ส่งเสริมให้มีการจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนเป็นแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา						
30	ส่งเสริมให้มีการจัดศูนย์การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้						
31	ส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลเพื่อเป็นไปตามนโยบายโดยการสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ						
32	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และวางแผนการจัดการเรียนรู้						
33	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการร่วมกันวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้						
34	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน						
35	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จากการเรียนกับชีวิตจริง						
36	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเอง						

ข้อ	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
37	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์						
38	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น						
39	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีการพบปะกันเพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำผลการประเมินการเรียนการสอนไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้						
40	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการนิเทศติดตามภายในสถานศึกษา						
41	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศติดตาม						
42	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรนิเทศซึ่งกันและกัน						
43	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศแบบเครือข่ายระดับชั้น โดยให้บุคลากรนิเทศบุคลากรด้วยกันเพื่อเกิดการพัฒนาเป็นทีมงานเดียวกัน						

ข้อ	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
44	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำผลการนิเทศติดตามไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้						
45	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีเครื่องมือสำหรับการนิเทศติดตามซึ่งพร้อมที่จะใช้อย่างเพียงพอ						
46	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศติดตามโดยมีการประเมินผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้						
47	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ						
48	ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมสัมมนาบุคลากรในด้านภาษา						
49	ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร						
50	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรู้ในด้านของการวัดผลประเมินผล						
51	ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประชุมเพื่อชี้แจงการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา						
52	ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมสัมมนาในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน						
53	ส่งเสริมให้มีการจัดอบรมสัมมนาในด้านเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ปฏิบัติการสอน						

ข้อ	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
54	ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถและทักษะในภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา						
55	ส่งเสริมให้มีการอบรมสัมมนาในด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมเกี่ยวกับวิชาชีพครูรวมทั้งมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ						
56	ส่งเสริมให้มีการอบรมสัมมนาในด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ที่ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ						
57	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม ความสามัคคีในหมู่คณะ						
58	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม						
59	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนในด้านการให้ความรัก ความเมตตาเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์						
60	ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนในด้านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์						

ตอนที่ 2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม**คำชี้แจง**

โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ประสบการณ์การทำงาน
( ) น้อยกว่า 10 ปี
( ) 10 ปีขึ้นไป
2. ตำแหน่งหน้าที่
( ) ผู้บริหารสถานศึกษา
( ) ครูวิชาการ
3. ขนาดโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน
( ) ขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 120 คน)
( ) ขนาดกลาง (นักเรียน 121 – 300 คน)
( ) ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

หมายเหตุ ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการจนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณที่ตอบครบทุกข้อ

ลำดับที่	บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตาม แนวปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดระยอง	ข้อที่
1	บทบาทด้านการส่งเสริมในการจัดบุคลากรตามประสบการณ์และ ความถนัด	1 – 8
2	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สื่อการพัฒนานวัตกรรมและ เทคโนโลยี	9 – 19
3	บทบาทด้านการส่งเสริมในการใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้	20 – 31
4	บทบาทด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน	32 – 39
5	บทบาทด้านการส่งเสริมการนิเทศติดตาม	40 – 47
6	บทบาทด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ	48– 60

ภาคผนวก ง

ค่าคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ตารางที่ 1 ง แสดงค่าความตรงเชิงเนื้อหา

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1.	+1	+1	+1	+1	0	0.8
2.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
3.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
4.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
5.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
6.	+1	+1	+1	0	+1	0.8
7.	+1	+1	+1	0	+1	0.8
8.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
9.	+1	+1	+1	+1	0	0.8
10.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
11.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
12.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
13.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
14.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
15.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
16.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
17.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
18.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
19.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
20.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
21.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
22.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
23.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
24.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
25.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
26.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0

ตารางที่ 1 ง (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
27.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
28.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
29.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
30.	0	+1	+1	+1	+1	0.8
31.	0	+1	+1	+1	+1	0.8
32.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
33.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
34.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
35.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
36.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
37.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
38.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
39.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
40.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
41.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
42.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
43.	0	+1	+1	+1	0	0.6
44.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
45.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
46.	+1	+1	+1	+1	0	0.8
47.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
48.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
49.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
50.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
51.	+1	0	+1	+1	+1	0.8
52.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0

ตารางที่ 1 ง (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
53.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
54.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
55.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
56.	+1	0	+1	+1	+1	0.8
57.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
58.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
59.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0
60.	+1	+1	+1	+1	+1	1.0

ตารางที่ 2 ง แสดงค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ผู้บริหาร

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1.	.5985	.9853
2.	.4237	.9856
3.	.5240	.9854
4.	.4222	.9855
5.	.6417	.9852
6.	.6905	.9852
7.	.7050	.9852
8.	.6760	.9852
9.	.7170	.9851
10.	.7056	.9852
11.	.7333	.9851
12.	.6724	.9852
13.	.7139	.9851
14.	.8553	.9849
15.	.6518	.9852
16.	.7725	.9850
17.	.8555	.9849
18.	.8229	.9850
19.	.8150	.9850
20.	.6224	.9853
21.	.6976	.9852
22.	.7445	.9851
23.	.8054	.9850
24.	.6560	.9852

ตารางที่ 2 ง (ต่อ)

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
25.	.5771	.9853
26.	.6112	.9853
27.	.6322	.9852
28.	.7680	.9851
29.	.7388	.9851
30.	.7631	.9851
31.	.7977	.9850
32.	.7324	.9851
33.	.7104	.9851
34.	.8678	.9849
35.	.7773	.9850
36.	.7577	.9851
37.	.6464	.9852
38.	.8421	.9849
39.	.7637	.9851
40.	.7921	.9850
41.	.8313	.9850
42.	.8295	.9850
43.	.7958	.9850
44.	.8709	.9849
45.	.7963	.9850
46.	.8068	.9850
47.	.8459	.9849
48.	.8331	.9850
49.	.8040	.9850

ตารางที่ 2 ง (ต่อ)

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
50.	.7618	.9851
51.	.5768	.9853
52.	.7921	.9850
53.	.7405	.9851
54.	.6215	.9853
55.	.6372	.9853
56.	.7381	.9851
57.	.6422	.9852
58.	.7023	.9852
59.	.7272	.9851
60.	.7345	.9821

Reliability Coefficients N of Cases = 50.0 N of Items = 60 Alpha = .9854

ตารางที่ 3 ง แสดงค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ครูวิชาการ

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
1.	.3987	.9830
2.	.5880	.9827
3.	.5890	.9827
4.	.5988	.9827
5.	.6490	.9826
6.	.7213	.9825
7.	.7037	.9825
8.	.7457	.9825
9.	.7625	.9824
10.	.7181	.9825
11.	.8220	.9823
12.	.7788	.9824
13.	.7997	.9824
14.	.7510	.9825
15.	.6116	.9827
16.	.5922	.9827
17.	.7408	.9825
18.	.7427	.9825
19.	.7582	.9824
20.	.6706	.9826
21.	.6510	.9826
22.	.7047	.9825
23.	.6359	.9826
24.	.7025	.9825

ตารางที่ 3 ง (ต่อ)

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
25.	.6562	.9826
26.	.7134	.9825
27.	.6941	.9826
28.	.7914	.9824
29.	.7905	.9824
30.	.7841	.9824
31.	.6406	.9826
32.	.7239	.9825
33.	.7186	.9825
34.	.7678	.9824
35.	.7569	.9825
36.	.7652	.9824
37.	.6807	.9826
38.	.7371	.9825
39.	.7106	.9825
40.	.7848	.9824
41.	.8516	.9825
42.	.7684	.9824
43.	.4741	.9829
44.	.8318	.9823
45.	.6485	.9826
46.	.6346	.9827
47.	.8039	.9824
48.	.6942	.9826
49.	.6828	.9826

ตารางที่ 3 ง (ต่อ)

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha If Item Deleted
50.	.6576	.9826
51.	.5532	.9828
52.	.6336	.9827
53.	.6858	.9826
54.	.6561	.9826
55.	.6132	.9827
56.	.5920	.9827
57.	.7477	.9825
58.	.6167	.9827
59.	.6423	.9826
60.	.6962	.9826

Reliability Coefficients N of Cases = 50.0 N of Items = 60 Alpha = .9828

ภาคผนวก จ

**ผลการประเมินคุณภาพภายนอก
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1)
ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา**

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของ สมศ.									
ที่	ดี			พอใช้			ควรปรับปรุง		
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เล็ก	กลาง	ใหญ่
1	2.64				2.07	1.86			
2						2.43	1.29	1.17	
3	2.57	2.57				1.93			
4	2.57	2.71	2.71						
5	2.64		2.57		2.28				
6			2.64	2.14	2.00				
7			2.71	2.50	2.14				
8	2.71		2.85		2.36				
9		2.58		2.00		2.07			
10			2.64	1.86	1.89				
11	2.71	2.79	2.93						
12	2.68				1.84	2.21			
13	2.71	2.93				2.42			
14		2.57		2.07		2.36			
15			3.00	2.50	2.38				
16		2.71	2.86	2.28					
17	2.71				2.50	2.07			
18			3.00	2.50	2.38				
19		2.93	2.93	2.50					
20			2.79	2.50	2.50				
21	2.57		2.79		2.29				
22	2.57				2.07	2.36			

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของ ส.ม.ศ.									
ที่	ดี			พอใช้			ควรปรับปรุง		
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เล็ก	กลาง	ใหญ่
23			2.57	2.36	2.38				
24	2.86	2.71	2.64						
25			2.57	2.50	2.00				
26		2.68	2.71	2.50					
27	2.71	2.64	2.57						
28	2.86	2.57				2.50			
29	2.64		2.57		1.79				
30			2.79	2.43	2.14				
31				2.50	2.50	2.21			
32	2.71				2.21	2.07			
33			2.57	2.07	2.29				
34	3.00	3.00	2.64						
35	2.79				2.43	2.39			
36	2.57	2.86				2.43			
37	2.57	2.86	2.64						
38			3.00	2.43	1.93				
39	2.57				2.50	2.21			
40	2.57				2.00	2.07			
41	3.00	2.93				2.43			
42				2.50	2.07	2.36			
43			2.79		2.50				
44		2.93	2.71						

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบที่ 1) ของ สมศ.									
ที่	ดี			พอใช้			ควรปรับปรุง		
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เล็ก	กลาง	ใหญ่
45		3.00	2.57						
46			2.57		2.50				
47			2.86		2.07				
48		2.57				2.43			
49					1.86	2.21			
50			2.64		2.50				
51			2.57		2.64				
52		2.57	2.86						
53		2.86	2.93						
54		3.00	2.86						
55		2.86				2.50			
56		2.64							
57		2.71							
58		2.64							
	23	26	34	18	31	21	1	1	

ดี หมายถึง ค่าเฉลี่ยทั้ง 14 มาตรฐานมากกว่า 2.50 และไม่มีมาตรฐานใดปรับปรุง

พอใช้ หมายถึง ค่าเฉลี่ยทั้ง 14 มาตรฐานอยู่ช่วงระหว่าง 1.75 ถึง 2.50

ปรับปรุง หมายถึง ทั้ง 14 มาตรฐาน น้อยกว่า 1.75

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายประเทือง คุรุทอรัญ
วัน เดือน ปี เกิด	2 มกราคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด
ประวัติการศึกษา	คบ. วิทยาลัยครูสวนสุนันทา พ.ศ. 2526
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลระยอง จังหวัดระยอง
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ